

ARCHEOLOGIENOTA BIERBEEK – BERGSTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN, G. VERBELEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT
E. KEERSMAEKERS & A. DOUCET

AUGUSTUS 2018

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Bierbeek – Bergstraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Audenaert
Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers & Alexander Doucet

Opdrachtgever

Kwadraat NV
Culostraat 44
3360 Bierbeek

Projectnummer

2018F320

Plaats en datum

Kortenaken, augustus 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018F320
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksoopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>8</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>12</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>18</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>20</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>30</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	31
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>31</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>31</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>32</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>34</i>
5	Bibliografie	35
6	Figurenlijst.....	36
7	Plannenlijst.....	37

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

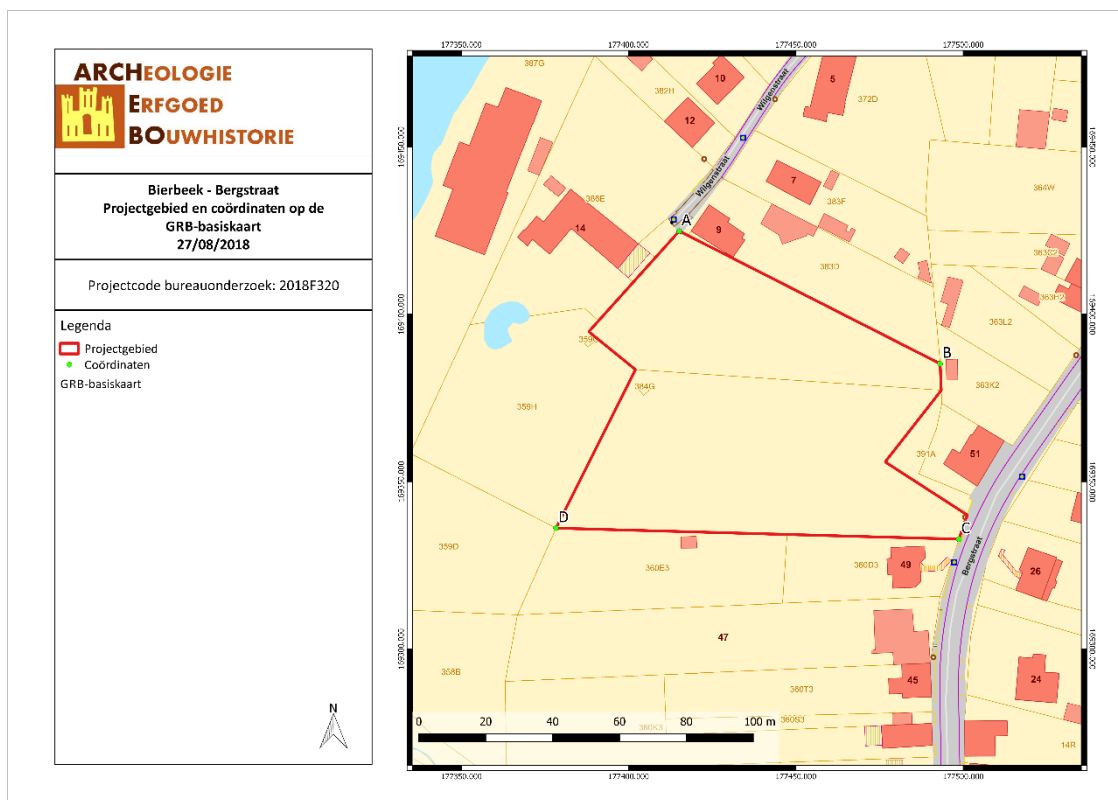
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Kwadraat NV een archeologienota opgemaakt voor het terrein gelegen aan Bergstraat 51 in Bierbeek, gelegen binnen de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Het projectgebied zal door de opdrachtgever verdeeld worden in acht nieuwe kavels, elk voorzien van een bouwzone voor een hoofdgebouw. Het zuidwesten van het projectgebied wordt mee opgenomen in de verkaveling, maar wordt niet voorzien van bouwzones, aangezien dit volgens het gewestplan gekarteerd is als natuurgebied. Het projectgebied is ca. 7187,61 m².

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in augustus 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Kwadraat NV, was Lawrens Buyckx. In de

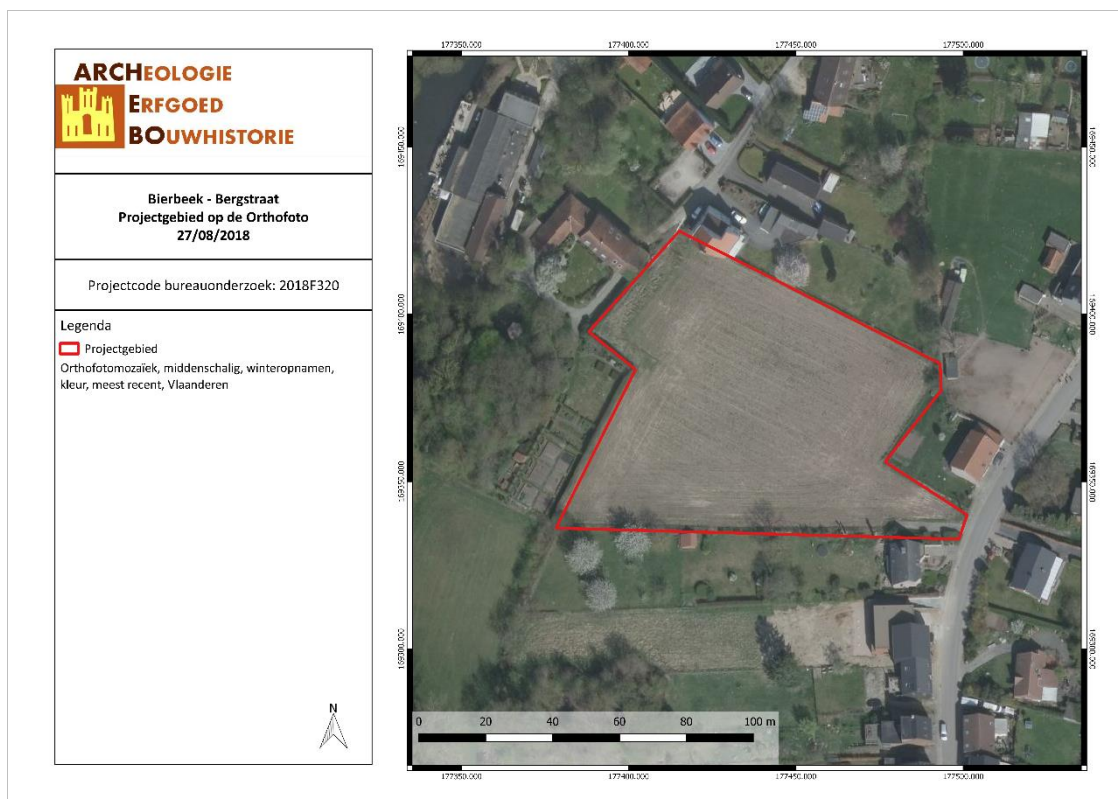
onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche			
Naam site:	Bierbeek - Bergstraat		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Provincie Vlaams Brabant, Bierbeek, Bergstraat		
Kadaster:	Bierbeek, afd. 1, sectie D, nrs. 384D, 384K en 384G		
Coördinaten:	A	X	177415.103
		Y	169424.881
	B	X	177493.092
		Y	169385.238
	C	X	177498.710
		Y	169332.808
	D	X	177378.278
		Y	169336.104
Opdrachtgever:	Kwadraat NV Culostraat 44 3360 Bierbeek		
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken		
Projectcode bureauonderzoek:	2018F320		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Kwadraat NV		
Grootte projectgebied:	Ca. 7 187,61 m ²		
Uitvoeringsperiode:	Augustus 2018		
Reden van de ingreep	Verkavelen van percelen in acht nieuwe loten, aanleg van wegenis		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkavelen, natuur- en woongebied		

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

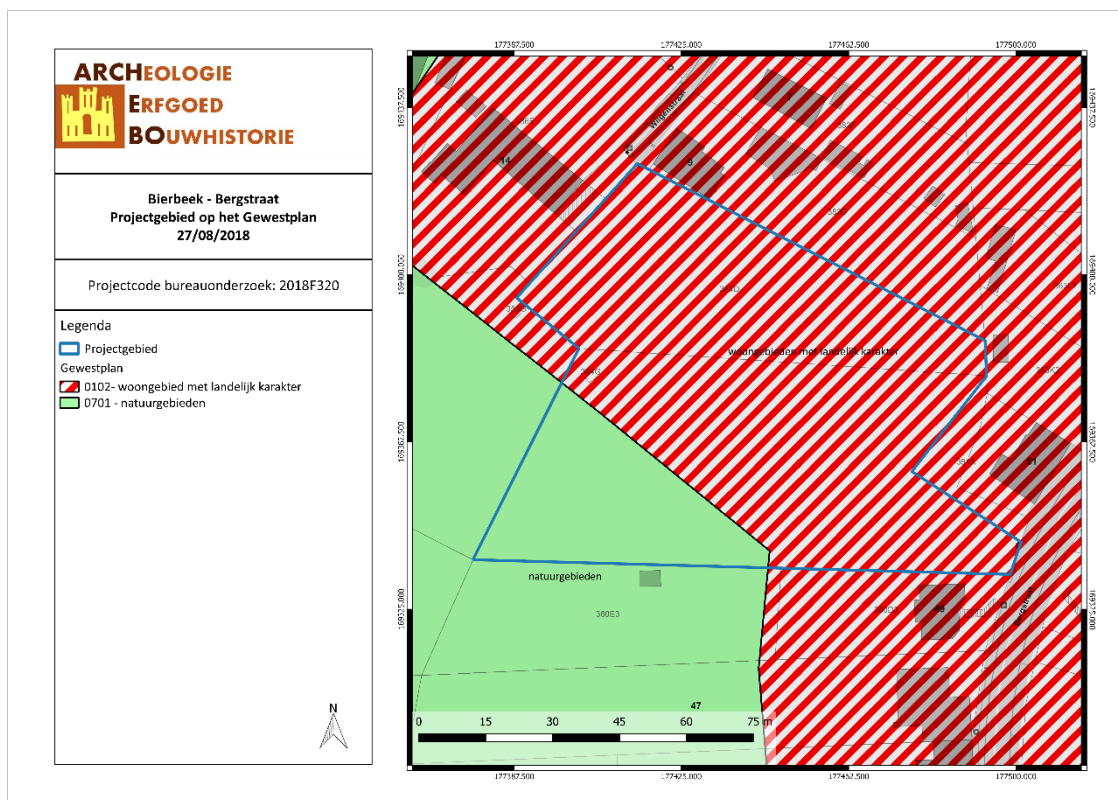

BIBE/18/08/27/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

BIBE/18/08/27/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

BIBE/18/08/27/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de eigenaar niet zeker is of de nodige vergunningen verkregen zullen worden. Het uitgesteld onderzoek is dus omwille van economische redenen. Daarnaast

zijn er ook juridische redenen, aangezien de gronden nog niet in eigendom zijn. De huidige eigenaar verleent geen toegang tot de gronden.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

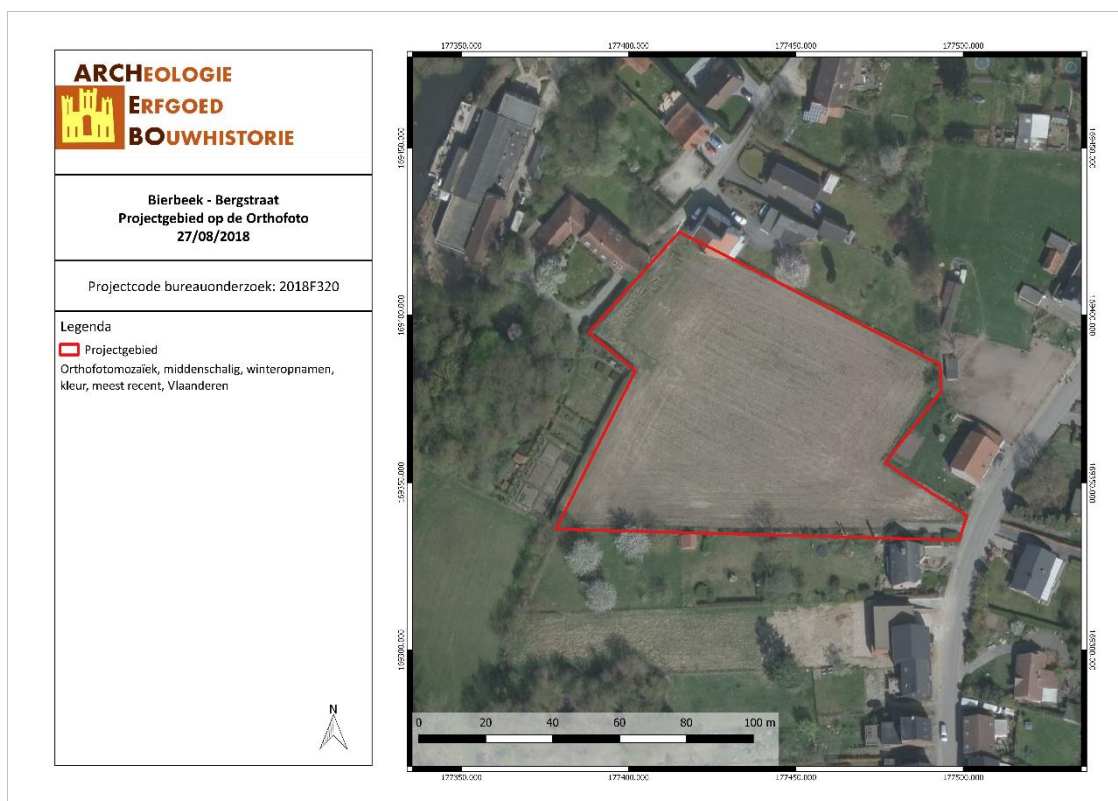
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Bergstraat, achter huisnummer 51, in Bierbeek, een gemeente gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Het terrein bestaat uit akkerland. In het zuidoosten van het terrein ligt nog een korte, verharde weg waarlangs men het akkerland kan bereiken.

BIBE/18/08/27/4 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

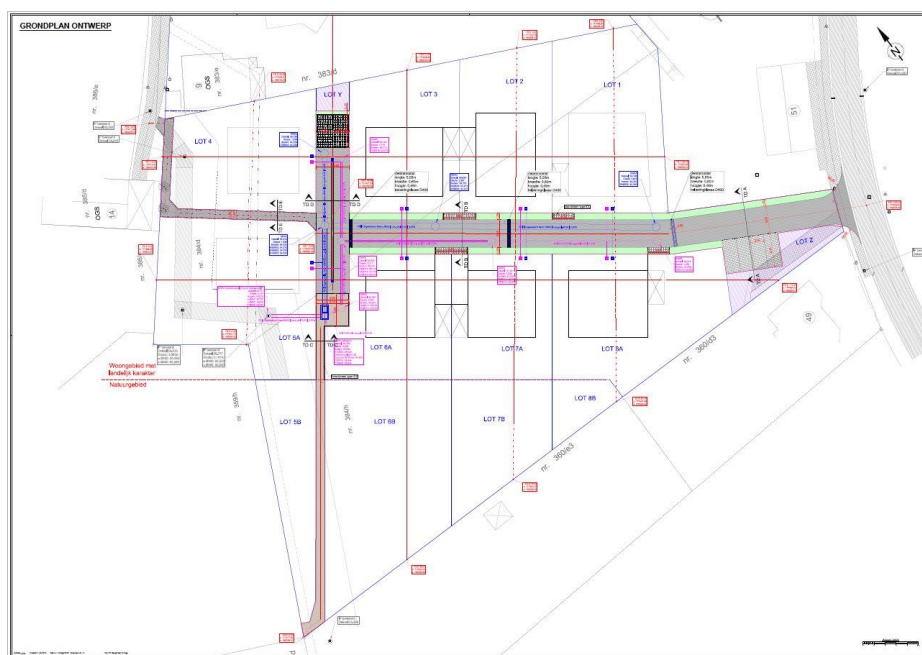
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het projectgebied zal door de opdrachtgever opgedeeld worden in acht nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor een hoofdbouw. Alle loten, buiten lot 4 en 5, worden ook voorzien van een bouwzone voor een bijgebouw. Het zuidwesten van het projectgebied wordt mee opgenomen in de verkaveling, maar krijgt geen bouwzones, aangezien dit deel geregistreerd staat als natuurgebied (lot 5B-8B). Aan de Bergstraat vertrekt een wegnis die langs de bouwzones loopt en aftakt als voetweg naar het zuidwesten en het noorden van het projectgebied. Deze weg mag niet aangelegd worden in het natuurgebied aan gezien dit beschermd is volgens onroerend erfgoed (weigeringsnota bij archeologienota ID 8491). Het natuurgebied dient in situ bewaard te blijven zodoende geen ingrepen of verhardingen mogen plaatsvinden. Bijgevolg wordt dit gebied buiten beschouwing gelaten bij eventuele onderzoeken. (zie fig.9)

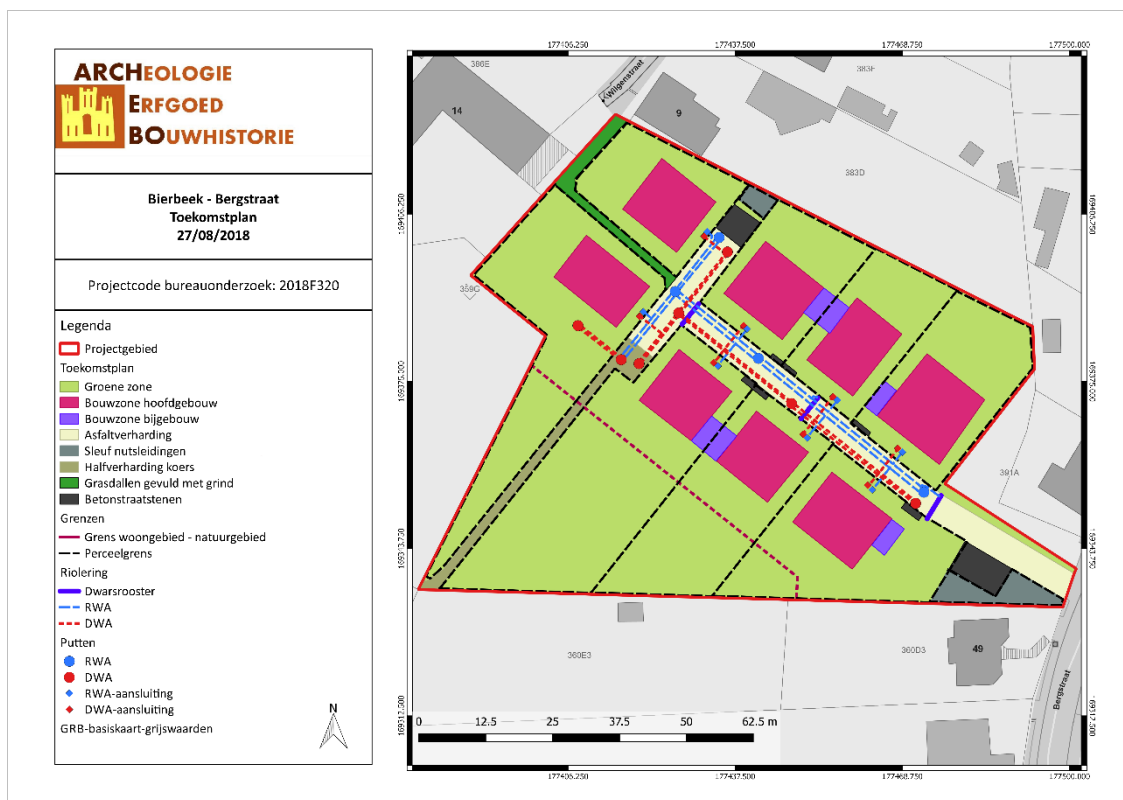
In het zuidoosten en het noorden worden enkele parkeerplaatsen voorzien, aangelegd in betonstraatstenen. Onder de wegnis zullen ook RWA- en DWA-leidingen en -putten aangelegd worden met aansluitingen naar de bouwzones. De DWA-leidingen hebben telkens een doorsnede van 315mm, de RWA-leidingen hebben een doorsnede van 600 of 800mm. Het projectgebied is ca. 7 187,61 m² groot.

Figuur 6: Verkavelingsplan (Hosbur bvba, 2018)

Figuur 7: Rioleringsplan (Hosbur bvba, 2018)

BIBE/18/08/27/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

Figuur 9 :Situering van onderzoeksgebied en projectgebied met in situ behoud op ortho foto (Geopunt 2018)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

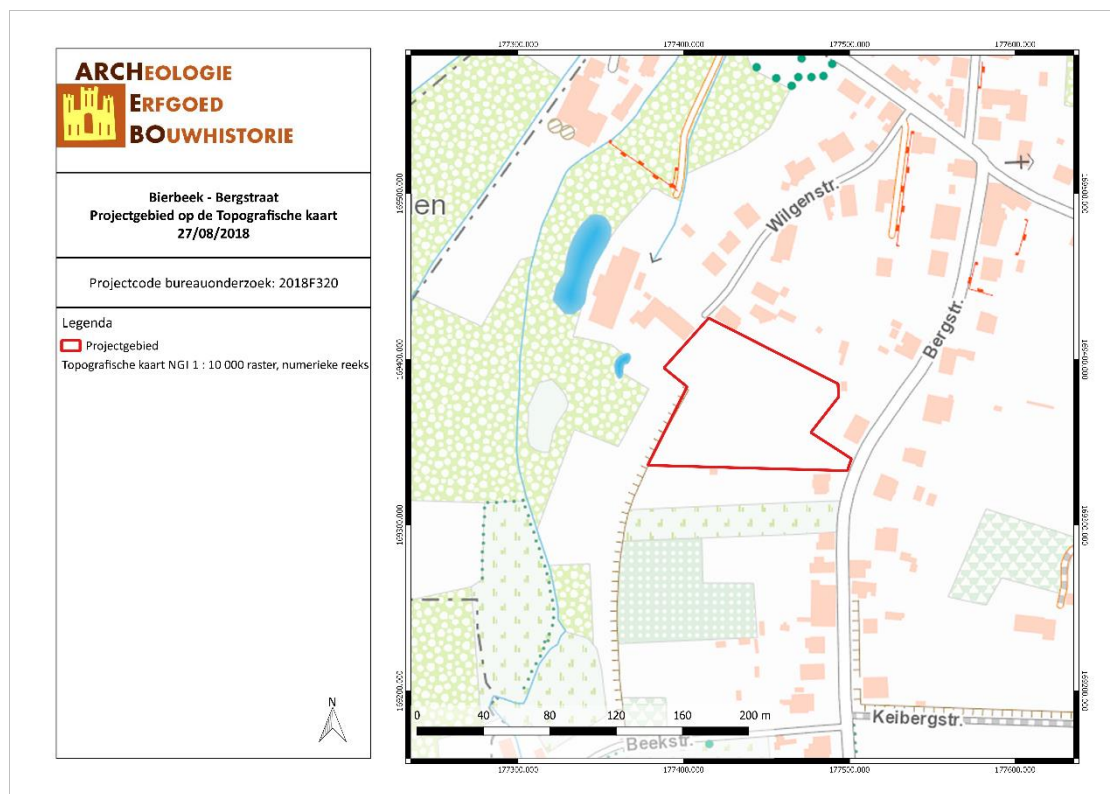
3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt aan de Bergstraat, achter huisnummer 51, in Bierbeek, een gemeente gelegen in de Belgische provincie Vlaams Brabant. De gemeente heeft vier deelgemeenten, namelijk Bierbeek zelf, Korbeek-Lo, Lovenjoel en Opvelp. De aangrenzende gemeenten zijn Oud-Heverlee, Leuven, Lubbeek, Boutersem en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het projectgebied ligt op een noordwest-gerichte helling van een plateau gelegen aan de Bierbeekvallei en ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 55 en 60 meter boven de zeespiegel. De Bierbeek is een aftakking van de Molenbeek

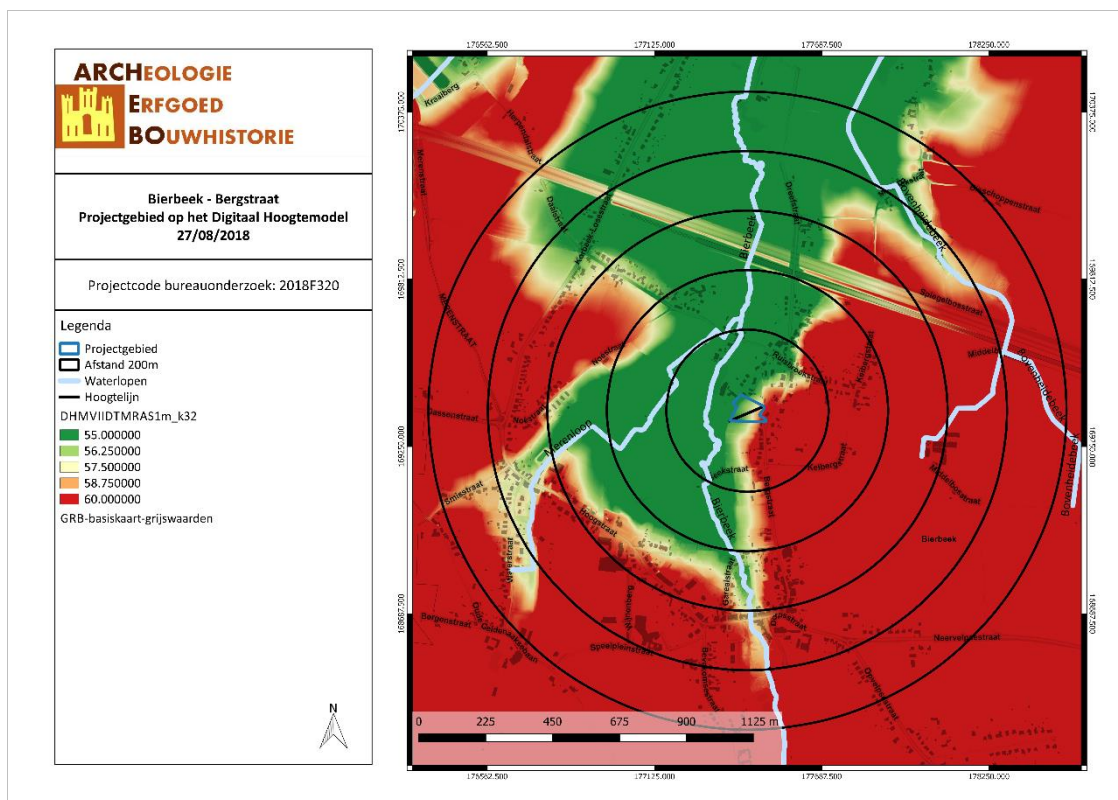
(aftakking van de Dijle) en stroomt ca. 100m ten westen van het projectgebied. Ca. 300m ten westen van het terrein stroomt de Merenloop en ca. 700m ten oosten stroomt de Bovenheidebeek.

Topografisch gezien ligt het onderzoeksgebied in een gradientzone van een natte vallei naar een droog plateau. In de vallei is er onmiddellijk stromend water aanwezig. Hierdoor zijn grote ecologische variaties mogelijk. Dergelijke situaties hebben dan ook een sterke aantrekkingskracht op de mens, zowel in de pre- als historische periodes. De helling is westwaarts gericht.

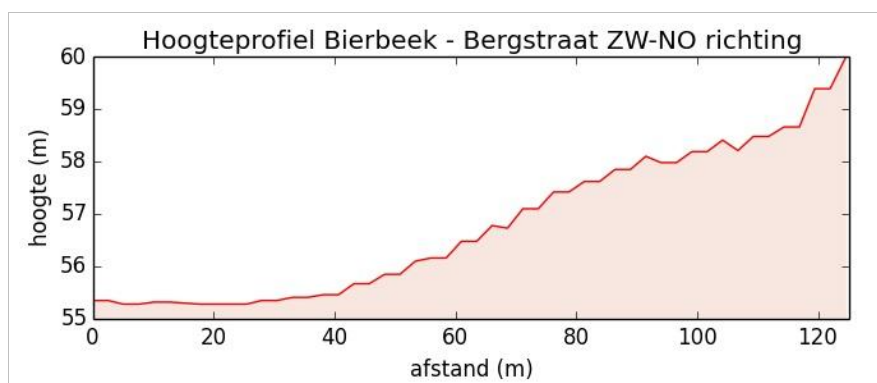
BIBE/18/08/27/6 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).

BIBE/18/07/27/7 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018).

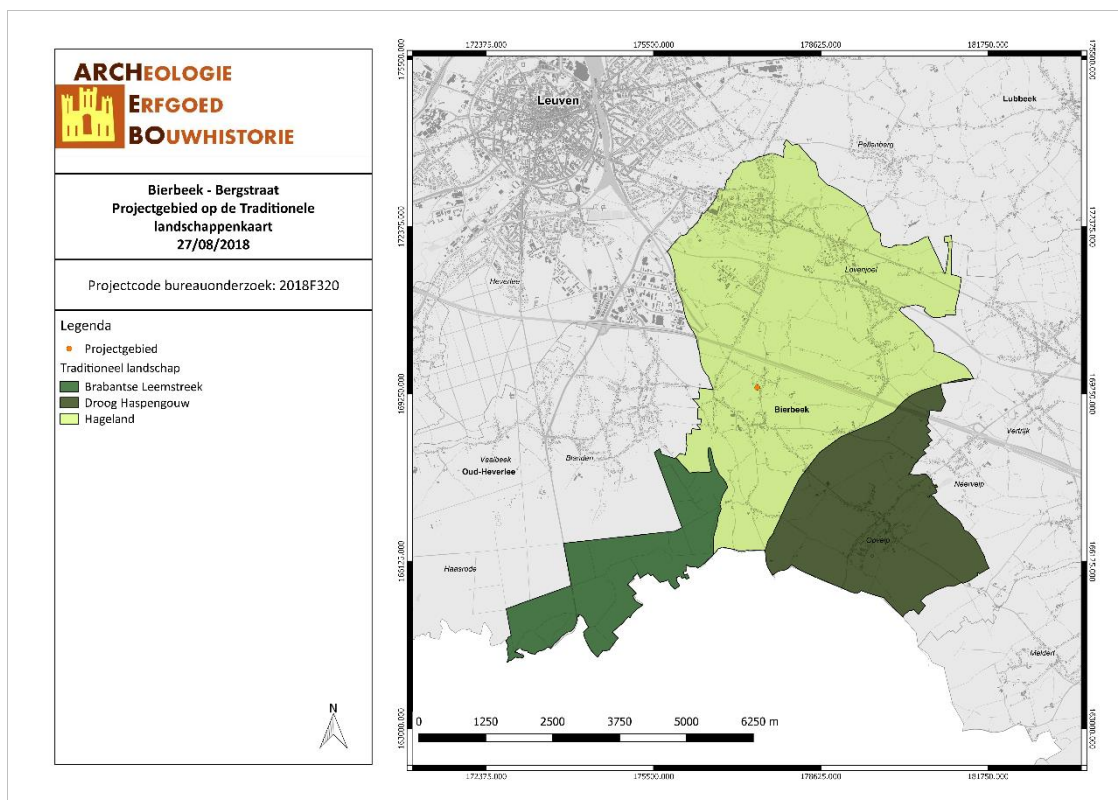

Figuur 12: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2018).

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Hageland'. De gehele gemeente Bierbeek wordt grotendeels gekarteerd als Hageland, in het zuidwesten als Brabantse Leemstreek en in het zuidoosten als Droog Haspengouw.

BIBE/18/08/27/8 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Bierbeek aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

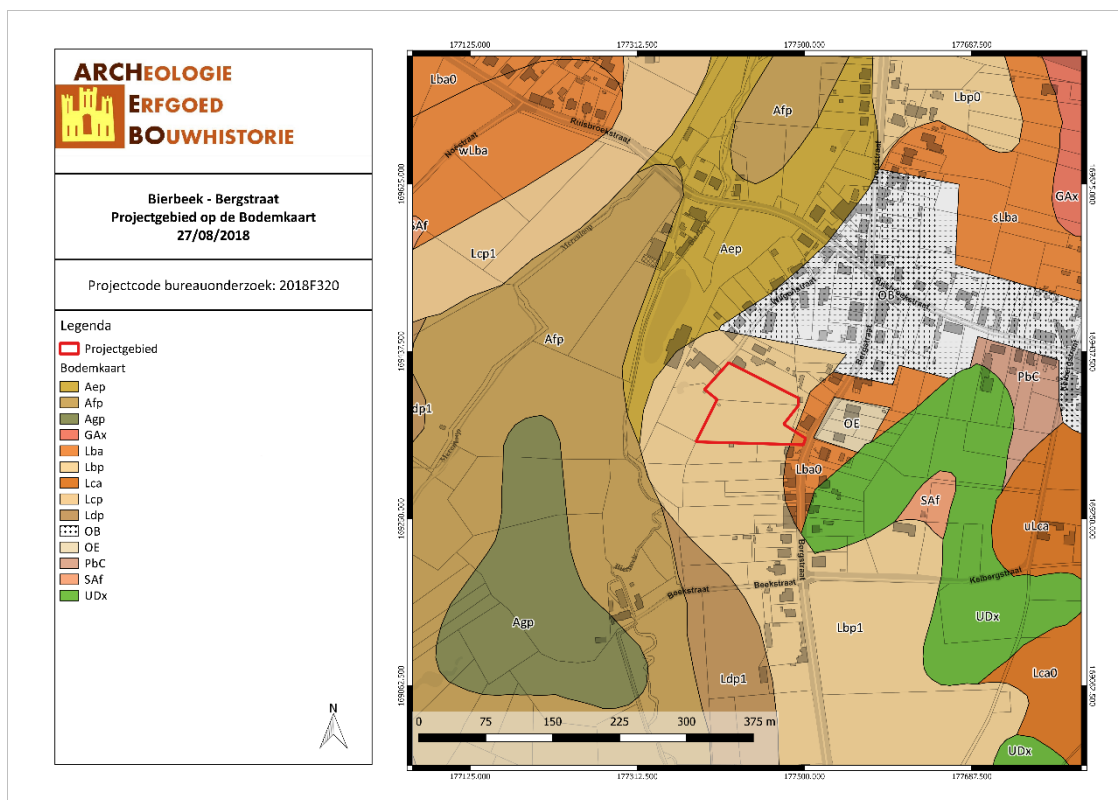
3.1.2.2 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied grotendeels omschreven als type Lbp1 en een kleiner deel in het zuidoosten als Lba0. Lbp1 is een droge grond op zandleem zonder profielontwikkeling met een dunne A-horizont (< 40 cm dikte). Het zijn colluviale bodems zonder profielontwikkeling, ze hebben een homogeen uitzicht en zijn opgebouwd uit materiaal van hoger gelegen gronden. De bouwvoor heeft een donker grijsbruine kleur en rust op bruin zandlemig colluvium. De structuur van de bouwvoor is kruimelig, van de ondergrond platig. Over de hele diepte van het colluviaal dek zitten houtskool en baksteenresten. Het colluvium kan op wisselende diepte op een bedolven textuur B rusten.¹ Lba0 is een droge zandleemgrond met textuur B horizont en een dikke A-horizont (> 40 cm dikte). De Ap is ca. 25 cm dik en donkerbruin matig humeus. Ze rust op een zwak humeuze, bruinachtige overgangshorizont die 30 tot 40 cm dik is. Onder deze overgangshorizont bevindt zich een bruinere, meer kleiige textuur B horizont. Roestverschijnselen komen voor vanaf een diepte van 120 cm.²

Dergelijke colluviale bodems kunnen zowel sporensites als steentijdsites hebben afgedekt. Ze laten dan ook mogelijk een goede bewaring toe van al deze sites.

¹ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 22, 162, 267, 308.

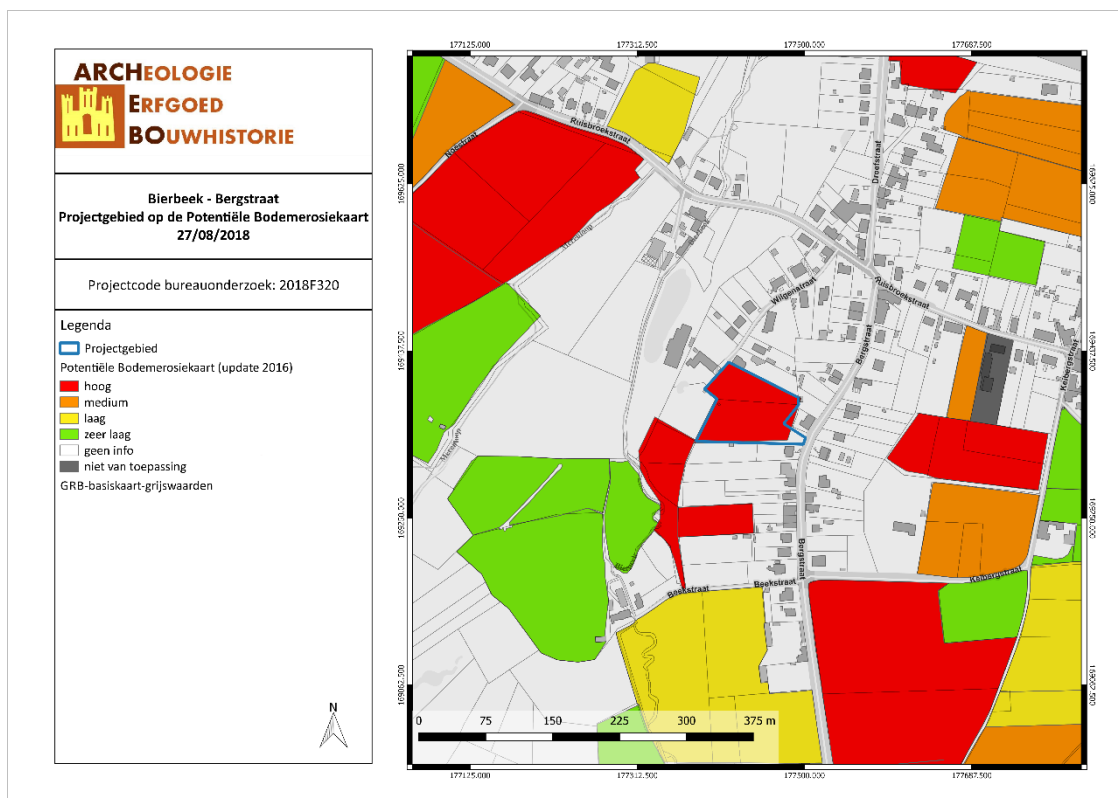
² Van Ranst en Sys, 22, 162, 220, 267, 308.

BIBE/18/08/27/9 - Digitale aanmaak

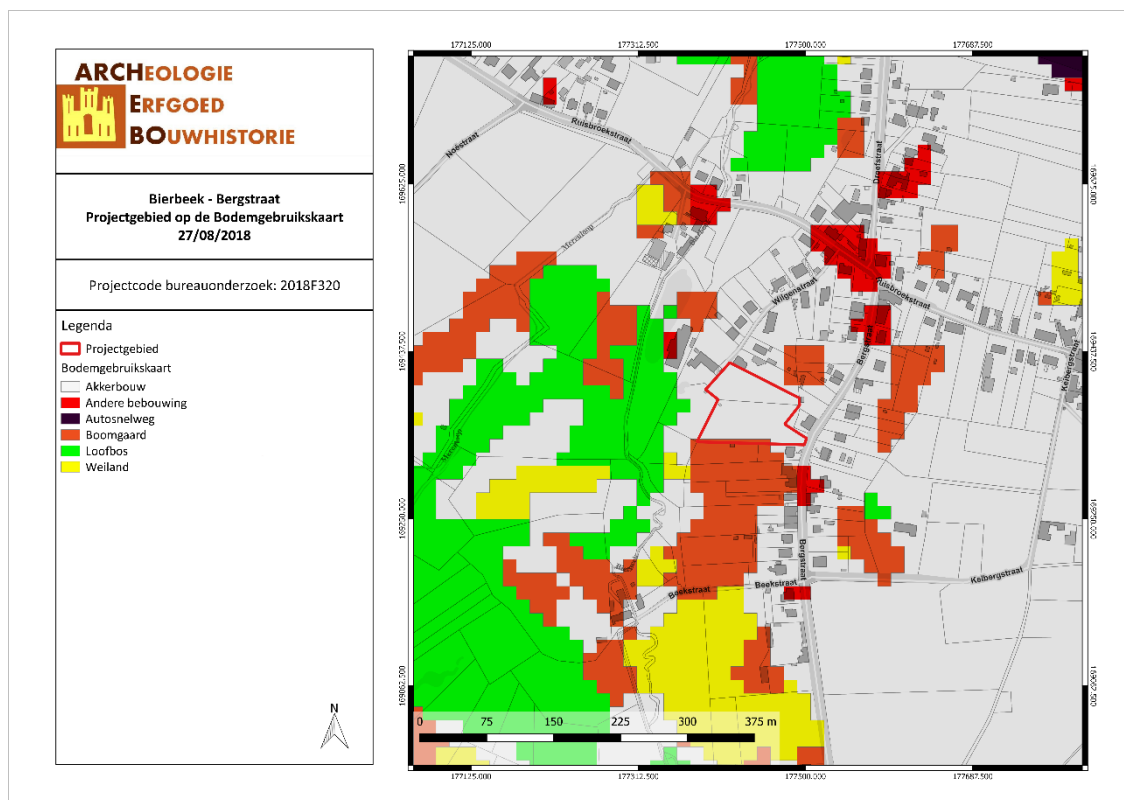
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018).

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het projectgebied als hoog gekarteerd. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied binnen akkergebied.

BIBE/18/08/27/10 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).

BIBE/18/08/27/11 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

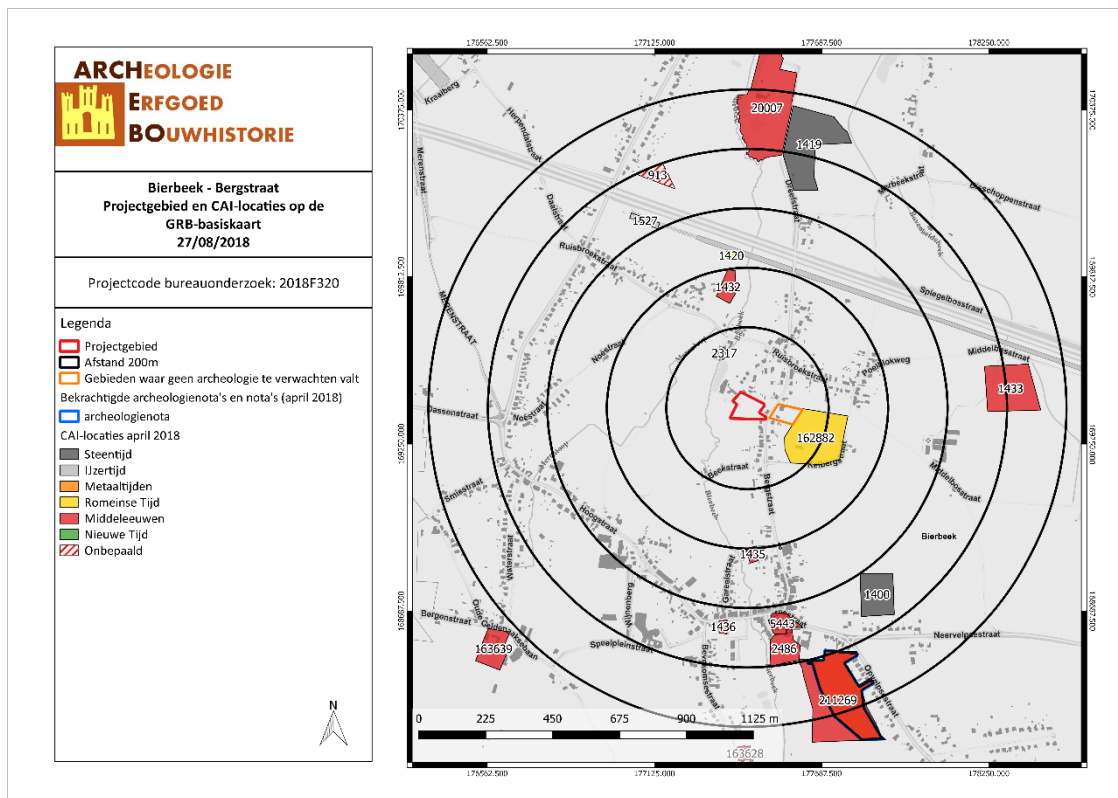
3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe omgeving, 200 meter oostwaarts ligt een Romeinse grafheuvel, aangeduid op de Villaretkaart als “Wilgaert Berg” (CAI-locatie 162882). CAI-locatie 2317 ligt vlakbij het projectgebied, het is een watermolen die stamt uit de 17de eeuw. Op 400 meter van het projectgebied liggen twee middeleeuwse sites. Ten zuiden werd door middel van kaartstudie een Laat Middeleeuws ziekenhuis gelokaliseerd met CAI-nummer 1435. Ten noorden ligt een hoevecomplex met donjon uit de Volle Middeleeuwen (CAI-nummer 1432), die via archeologisch onderzoek en kaartstudie aan het licht kwam. Net boven deze site werden Romeinse dakpanfragmenten gevonden (CAI-nummer 1420). Op ca. 650m van het projectgebied werd een geïsoleerde nederzetting uit de vroege IJzertijd gevonden aan de hand van een opgraving. Er werden tevens een geïsoleerde kuil met handgevormd aardewerk, houtskool en verbrande leem en twee vierpostige constructies gevonden (CAI-nummer 1527). De Sint-Martinuskapel met CAI-nummer 1436, is een Laat Middeleeuwse kapel die gevonden werd aan de hand van kaartstudie. Vlakbij ligt de Parochiekerk Sint-Hilarius, een merkwaardig gebouw uit de 12de en 13de eeuw, gelegen op een kleine verhevenheid en omgeven door het kerkhof (CAI nummer 5443). Onder de kerk ligt de voormalige Benedictijnenpriorij (CAI 2486). Ca. 700m van het projectgebied werden via veldprospectie silexfragmenten gevonden (CAI-nummer 400). Op CAI-locatie 913 werd op een vers geploegd veld een grote concentratie zandsteenblokken gevonden, deze zijn tot op heden niet gedateerd. Op ca. 800m ten westen van het projectgebied werden Middeleeuws aardewerk ontdekt na veldprospectie (CAI 1433). Het oudste pachthof van Bierbeek is gelegen op ca. 800m van het projectgebied. Het gaat om een opper- en neerhofstructuur met middeleeuwse woontoren die in de 16de eeuw gesloopt is (CAI 20007). Aan de hand van veldprospectie werd zowel bouw materiaal uit de Romeinse Tijd gevonden, als lithisch materiaal uit het Midden-neolithicum gevonden op ca. 700m van het projectgebied (CAI 1419). Tenslotte werd ter hoogte van het Mevrouwkensveld verschillende kuilen en paalkuilen gevonden uit de metaaltijden en Volle middeleeuwen door mechanische prospectie (CAI 215998 en 211269).

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
1432	Hof van Lathem	Volle Middeleeuwen
1435	Gasthuys	Late Middeleeuwen
2317	Watermolen	Nieuwe Tijd (17 ^{de} eeuw)
1436	Sint-Martinuskapel	Late Middeleeuwen
20007	Wilderhof	Late Middeleeuwen
1419	Grooten Wilderenberg	Steentijd
5443	Parochiekerk Sint-Hilarius	Volle Middeleeuwen
163643	Kapel	Nieuwe Tijd (18 ^{de} eeuw)
215998	Mevrouwkensveld	Metaaltijden
2486	Voormalige Benedictijnenpriorij	Volle Middeleeuwen
162882	Grafheuvel	Romeinse Tijd
1400	Silexfragmenten	Steentijd
913	Korbeeklosestraat	Onbepaald
1433	Leeuwerk	Middeleeuwen

211269	Mevrouwkensveld	Volle Middeleeuwen
1420	Freynkensgat	Romeinse Tijd
1527	Freynkensgat	Ijzertijd

BIBE/18/08/27/12 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018).

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

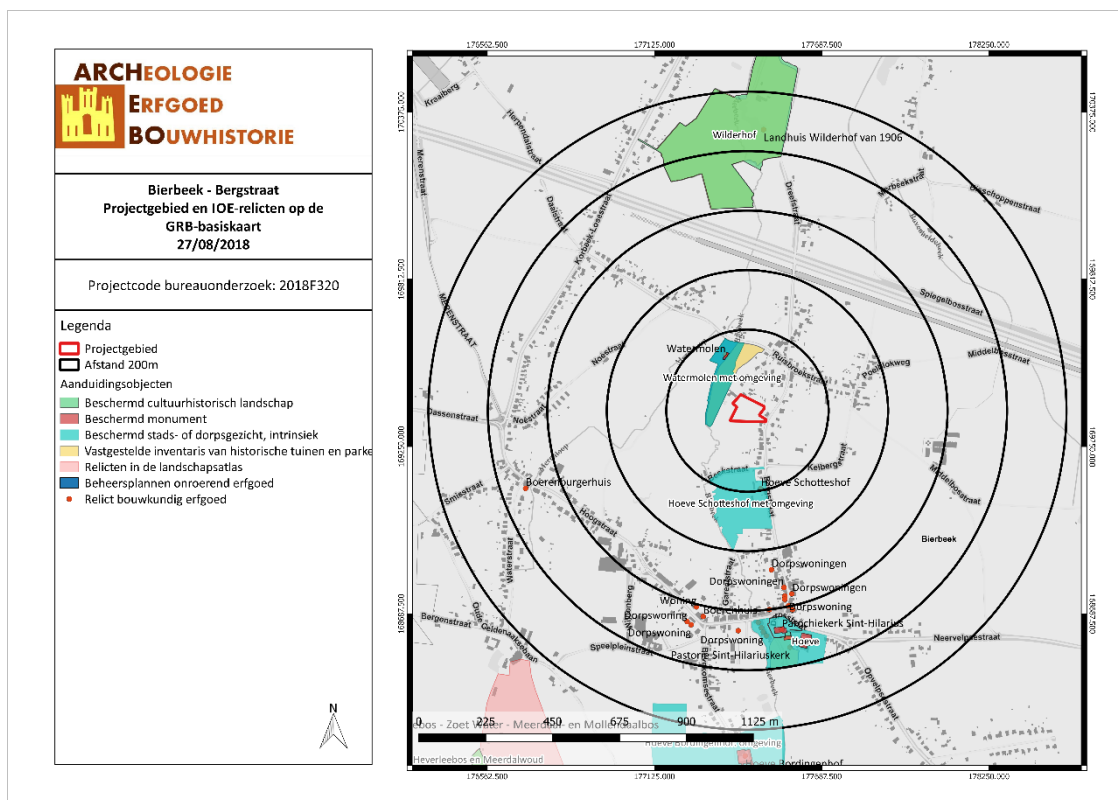
In het najaar van 2015 werd door Archebo bvba een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd voor de site aan het Mevrouwkensveld in Bierbeek. Hierbij werden twee zones geselecteerd voor bijkomend vlakdekkend onderzoek. Een noordwestelijke zone bracht Volmiddeleeuwse bewoningssporen aan het licht. Een kleinere centrale zone bevatte naast bewoningssporen ook sporen die mogelijks wezen op ambachtelijke activiteiten. In januari 2017 werd door BAAC bvba een nieuwe archeologienota opgesteld voor hetzelfde projectgebied. Hierin adviseerden zij voor de aangeduide zones een vlakdekkende opgraving.³

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten zoeken. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁴

³ BAAC Vlaanderen, "Vooronderzoek Bierbeek Mevrouwkensveld" archeologienota (BAAC Vlaanderen bvba, 2017), geraadpleegd op 27 augustus 2018, <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1691>.

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

BIBE/18/08/27/13 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Toponymie

De naam Bierbeek zou afkomstig zijn van het Germaanse *birnu*- 'beer, op beer gelijkende modder' en *baki*- 'beek'. Volgens deze bron zou Bierbeek dus 'een beek met mest' betekenen.⁵

Geschiedenis

Al van tijdens de prehistorie was Bierbeek al een druk bezochte plaats, wat te zien is in verschillende archeologische sites. En ook tijdens de Romeinse tijd zou er al bewoning zijn geweest.

Het projectgebied ligt op ca. 600m van de dorpskern van Bierbeek. De dorpskern van Bierbeek werd uitgebouwd langs de Mollendaalbeek, ter hoogte van de overgangszone naar de hoger gelegen, vruchtbarere leembronnen. Het centrum wordt gevormd door de Sint-Hilarius parochiekerk en haar onmiddellijke omgeving bestaande uit het kerkhof, de omheiningsmuur van het kerkhof, de pastorie, de hoeve te oosten van de kerk en dichte bebouwing uit de 18de eeuw ten westen van de kerk.

De naam 'Bierbeek' verschijnt voor het eerst in de 11de eeuw wanneer Hendrik van Bierbeek het aanzienlijke domein van Bierbeek erft van zijn vermoedelijke vader Reinier van Leuven, broer van de graaf van Leuven, Hendrik III. Het precieze ontstaan van de parochie is niet gekend. Vermoedelijk was het Hendrik van Bierbeek die een 'eigenkerk' liet bouwen en de bediening toevertrouwde aan een

⁵ "Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 141", geraadpleegd 28 augustus 2018, <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=141>.

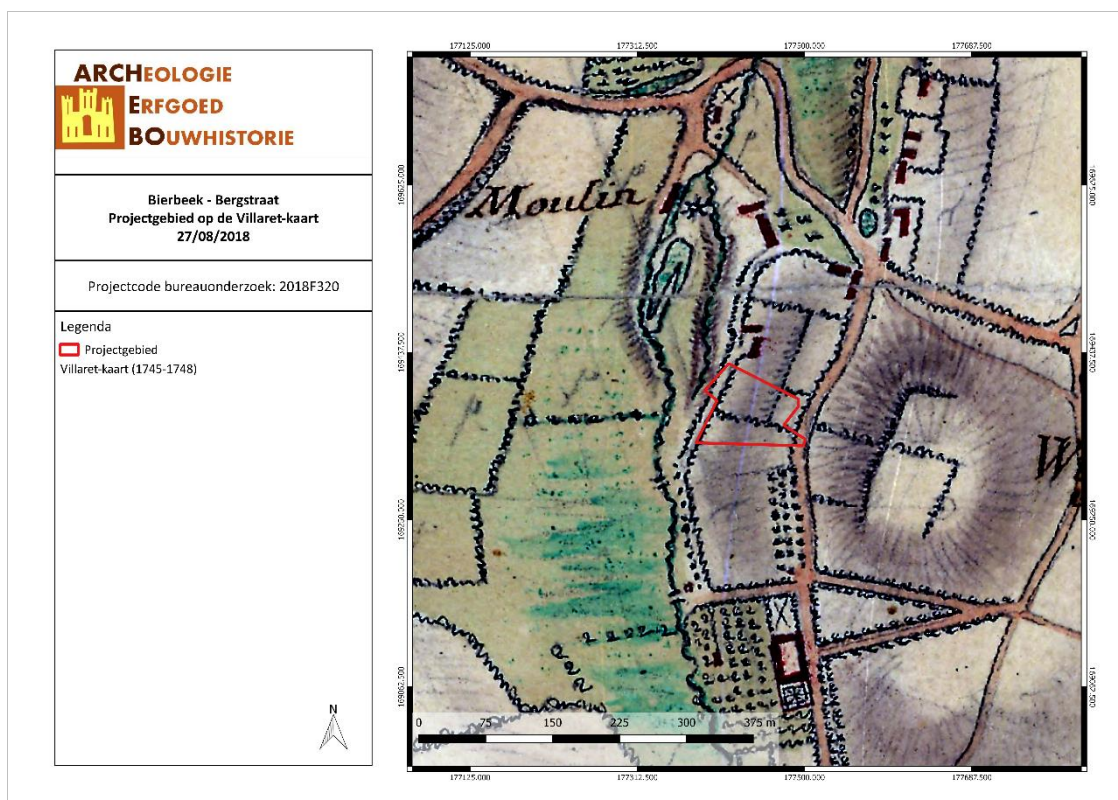
kapittel van seculiere kanunniken, een kleine gemeenschap van priesters die niet tot een kloosterorde behoorde. De vroegste vermelding van het kapittel dateert van 1166.⁶

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de-eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) toont dat het projectgebied rond deze periode benut werd als akkerland. Door het meest oostelijke punt van het terrein loopt een weg en het terrein zelf is onbebouwd. Op de Ferrariskaart wordt dezelfde situatie weergegeven.

BIBE/18/08/27/14 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Detail uit de Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Dorpskern Bierbeek", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302563>.

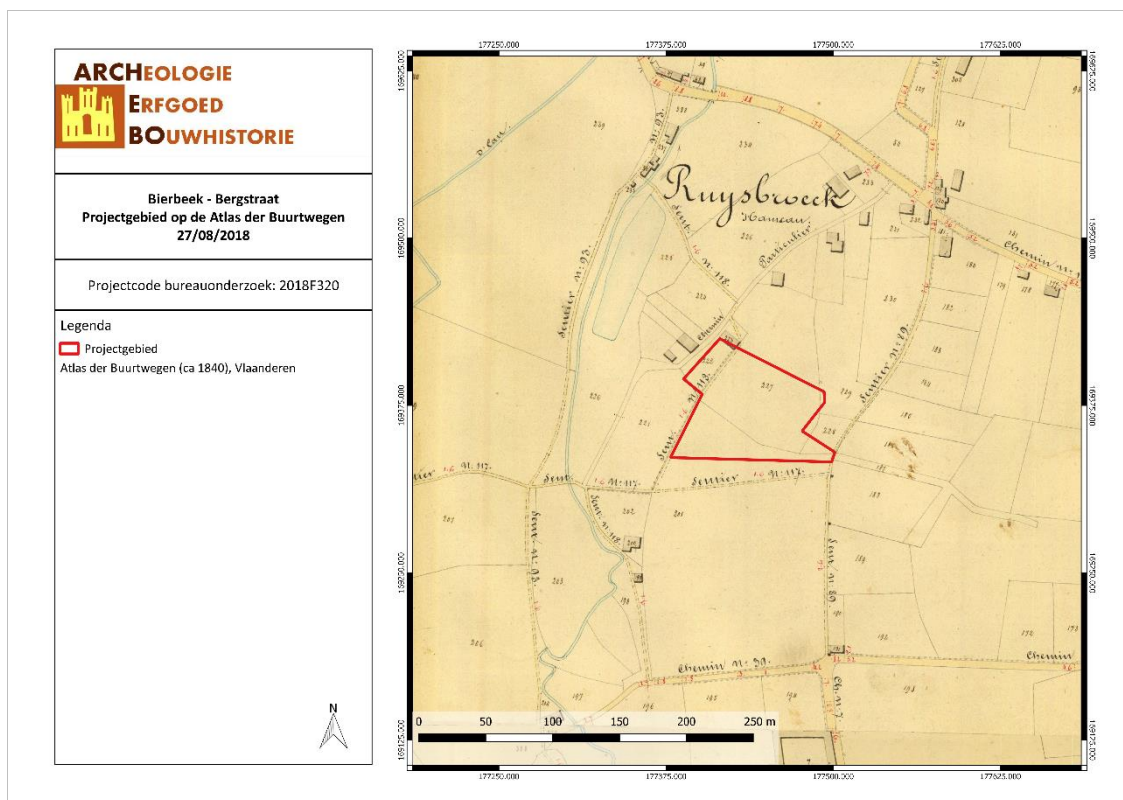
BIBE/18/08/27/15 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).

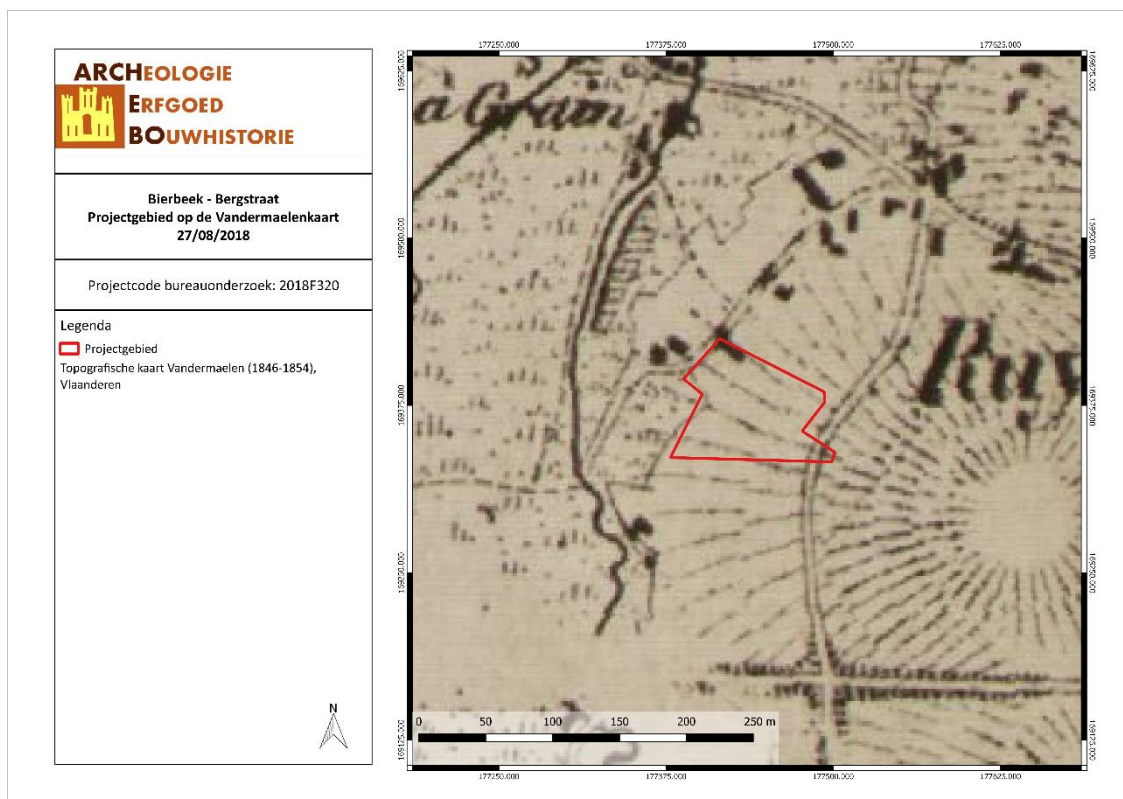
Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁷ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

De Atlas der Buurtwegen toont het projectgebied verdeelt over verschillende percelen. Op het meest noordelijke punt van het projectgebied kruist een woning met het terrein. Op de Vandermaelenkaart is de bebouwing in het noorden uitgebreid. De rest van het terrein is niet specifiek gekarteerd, maar wat wel duidelijk is, is dat het terrein op een helling ligt. Dit wordt weergegeven door de naar elkaar lopende lijnen. Op de Popp-kaart kruist het projectgebied met verschillende percelen. De percelen 383, 384 en 362 waren alle drie in het bezit van dhr. Lambertus Lepage die zelf in Neer-Velp woonde. Op perceel 383 stond een huis, terwijl 384 gekarteerd werd als hof en 362 als land. Perceel 363a bestond uit 'land' en was in het bezit van dhr. Petrus Drappler, een landbouwer uit Bierbeek. Perceel 361 was eigendom van dhr. Philippus Beken, een landbouwer, en bestond uit 'land'. Perceel 360 tenslotte was ook een stuk 'land' dat in het bezit was van vicomte Alexandre-Joseph Groupy-Dequabeek, een rentenier uit Brussel. Op de topografische kaart uit 1873 verschijnt in het meest oostelijke punt van het projectgebied nu ook een gebouw. De hoogtelijnen worden eveneens weergegeven op deze topografische kaart.

⁷ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

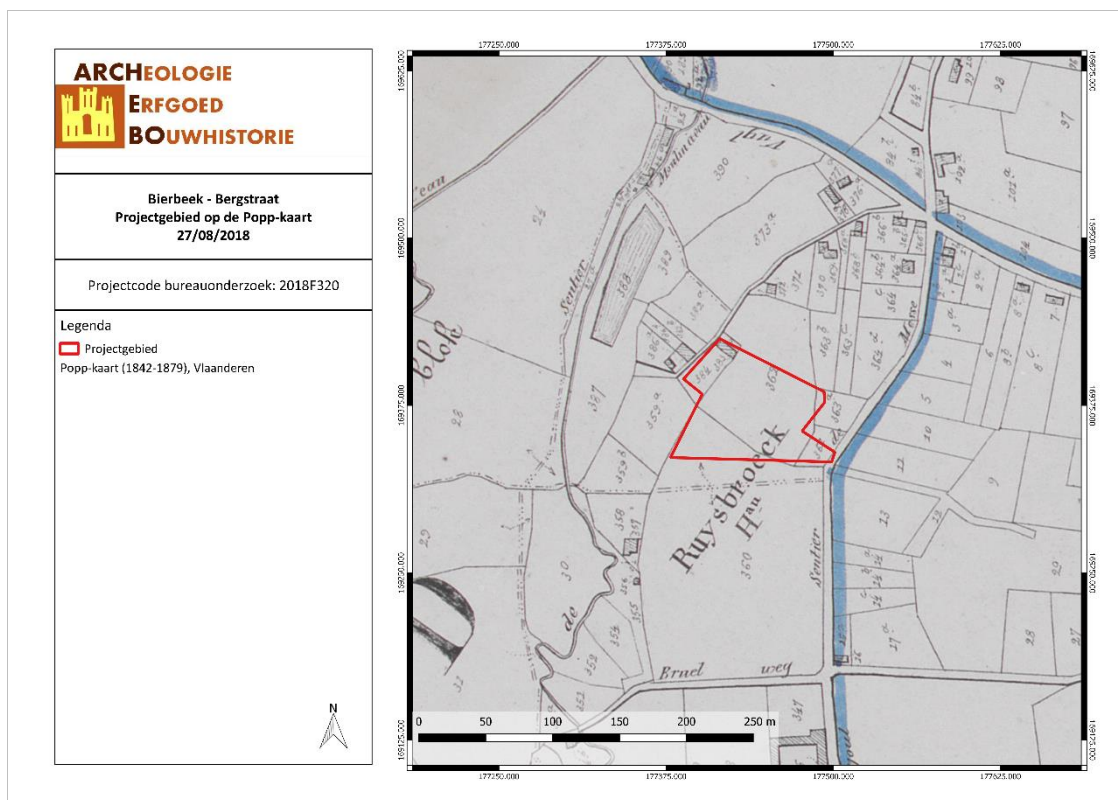

BIBE/18/08/27/16 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).

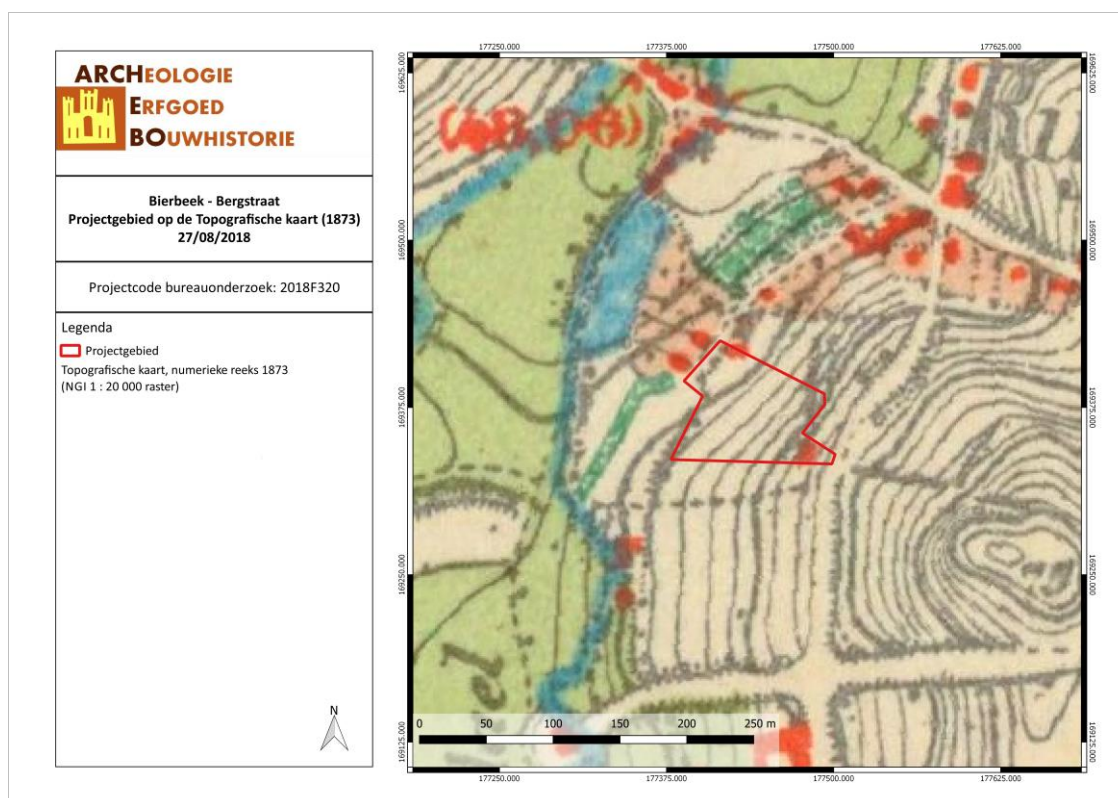
BIBE/18/08/27/17 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018).

BIBE/18/08/27/18 - Digitale aanmaak

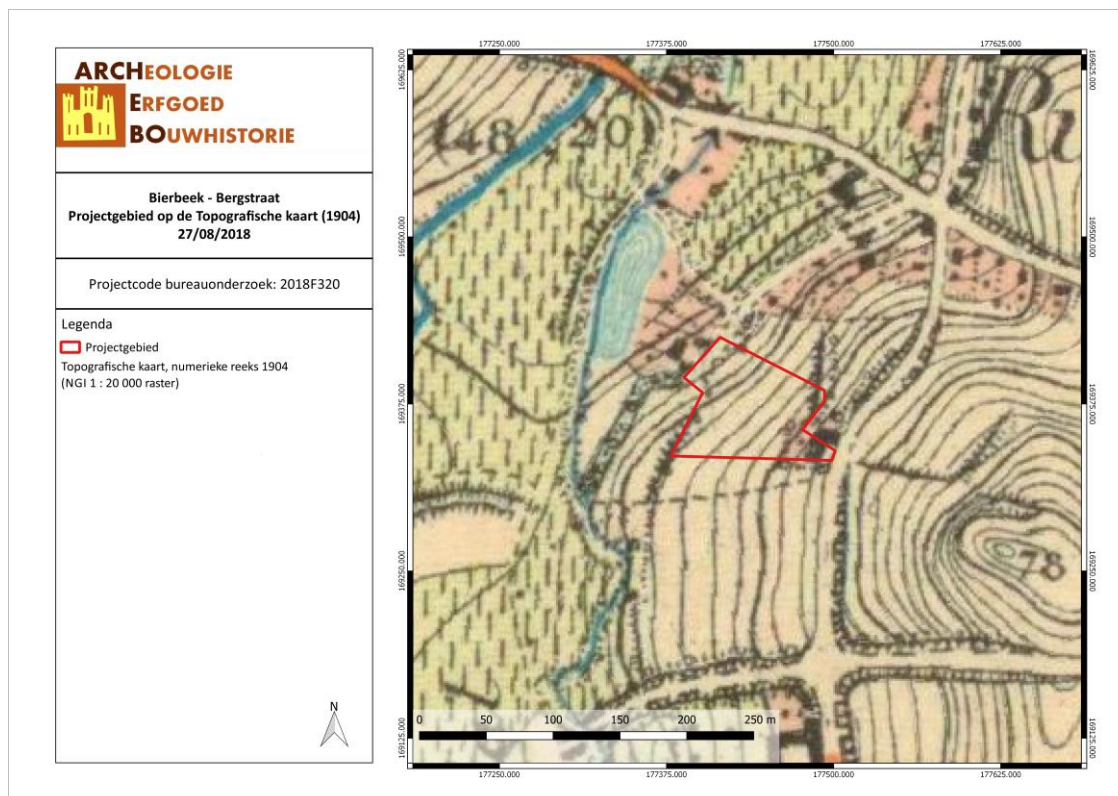
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018).

BIBE/18/08/27/19 - Digitale aanmaak

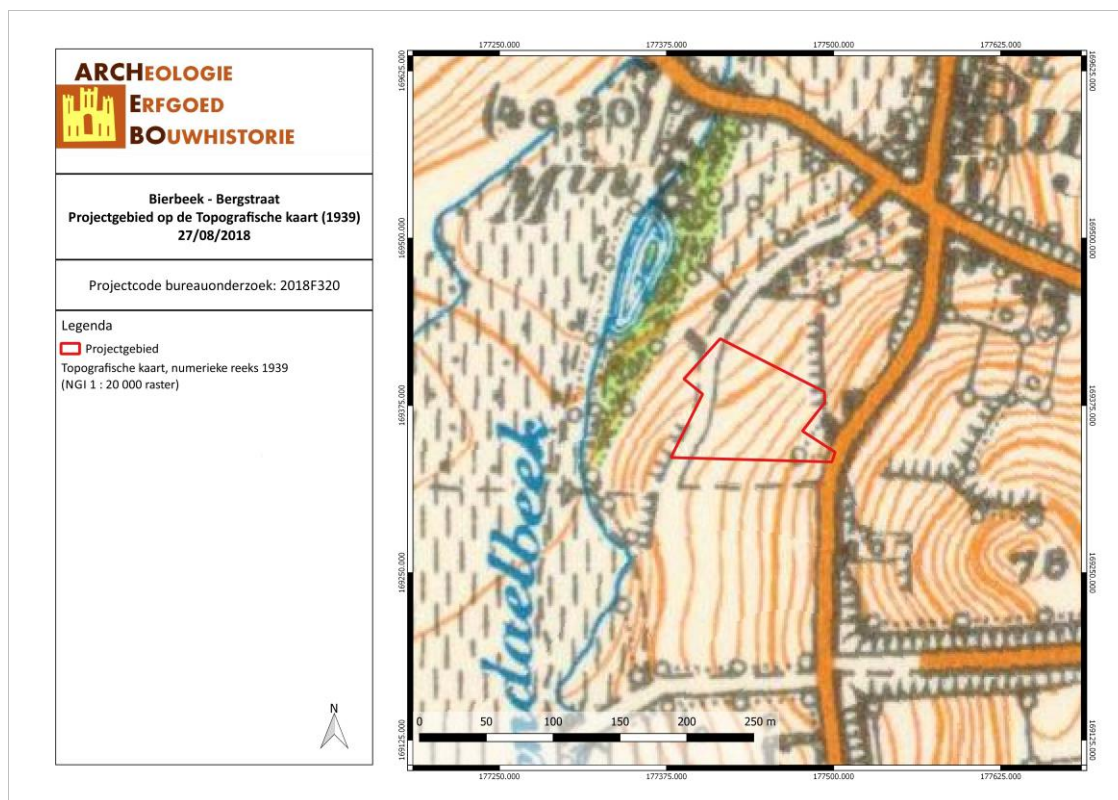
Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Op de topografische kaarten van 1904 tot 1989 is te zien dat er steeds meer bebouwing komt rondom het projectgebied, langs de Wilgenstraat en de Bergstraat. Op de topografische kaart van 1904 is de bebouwing in het noorden verdwenen en op de kaart van 1939 is ook het gebouw in het oosten niet langer zichtbaar. De situatie blijft ongewijzigd op de topografische kaarten van 1969, 1981 en 1989. Op de orthofoto's van 1971 tot 2013-2015 is te zien dat het projectgebied steeds wordt gebruikt als landbouwgrond.

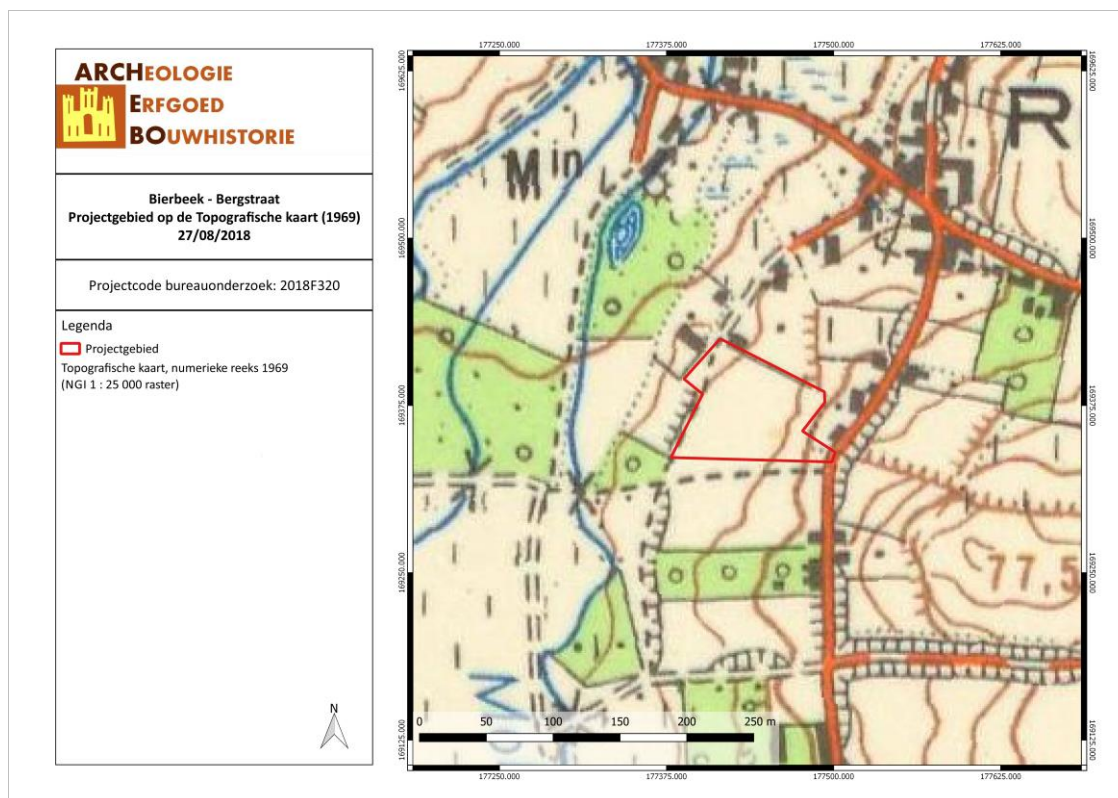
BIBE/18/08/27/20 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018)

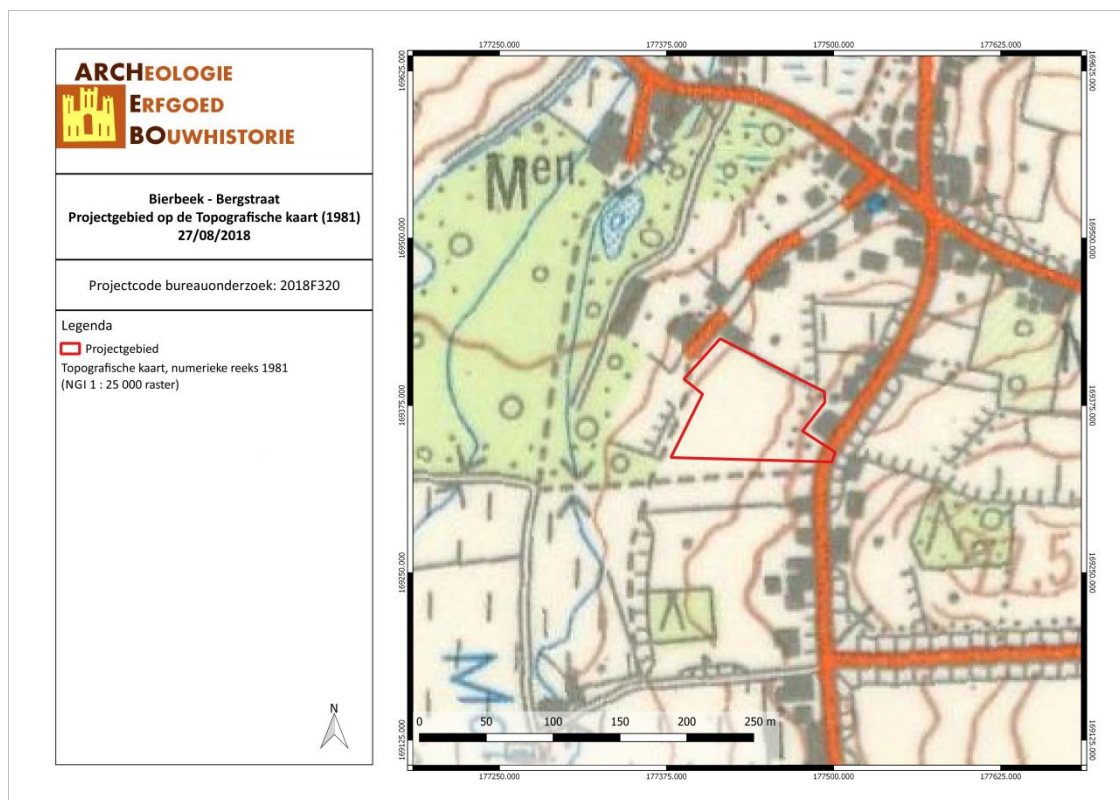
BIBE/18/08/27/21 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

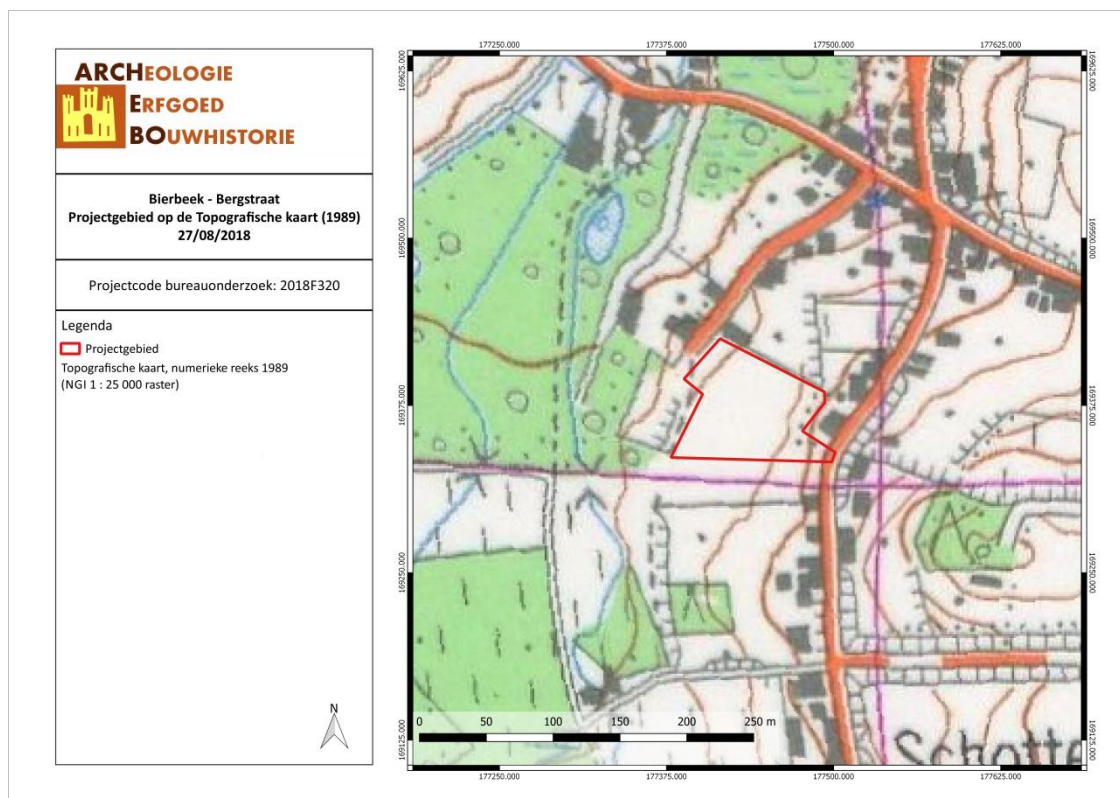
BIBE/18/08/27/22 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

BIBE/18/08/27/23 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018)

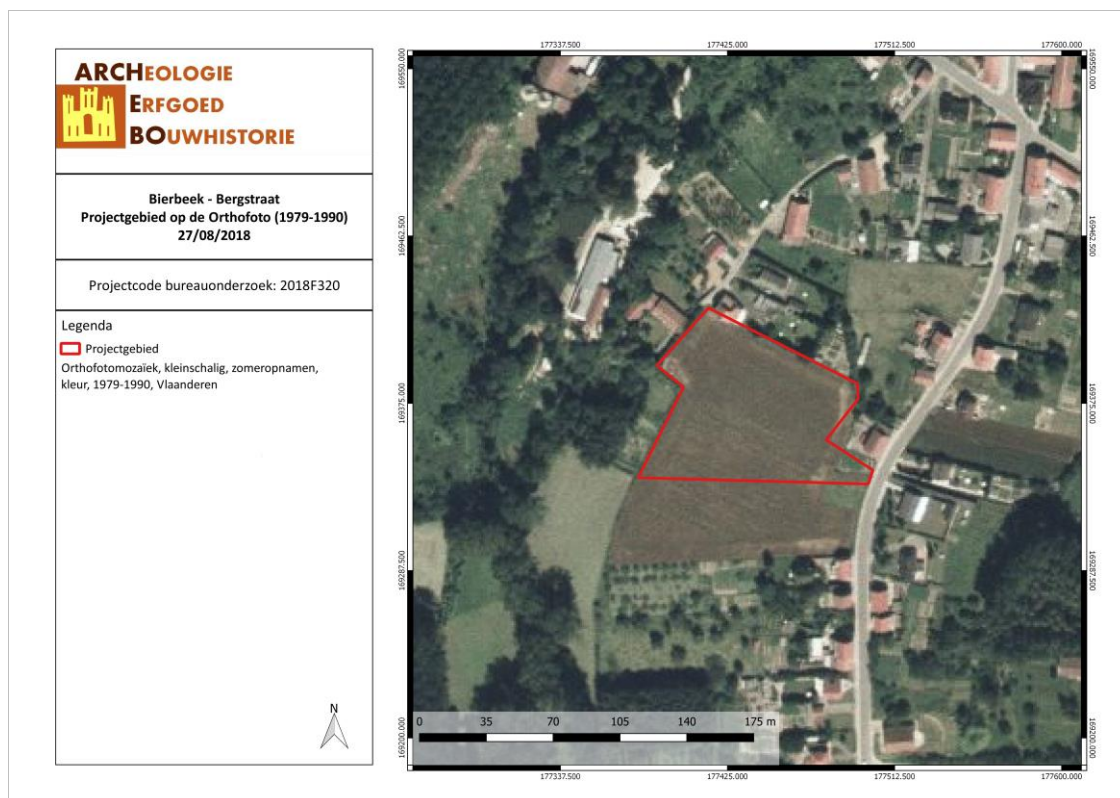
BIBE/18/08/27/24 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2018)

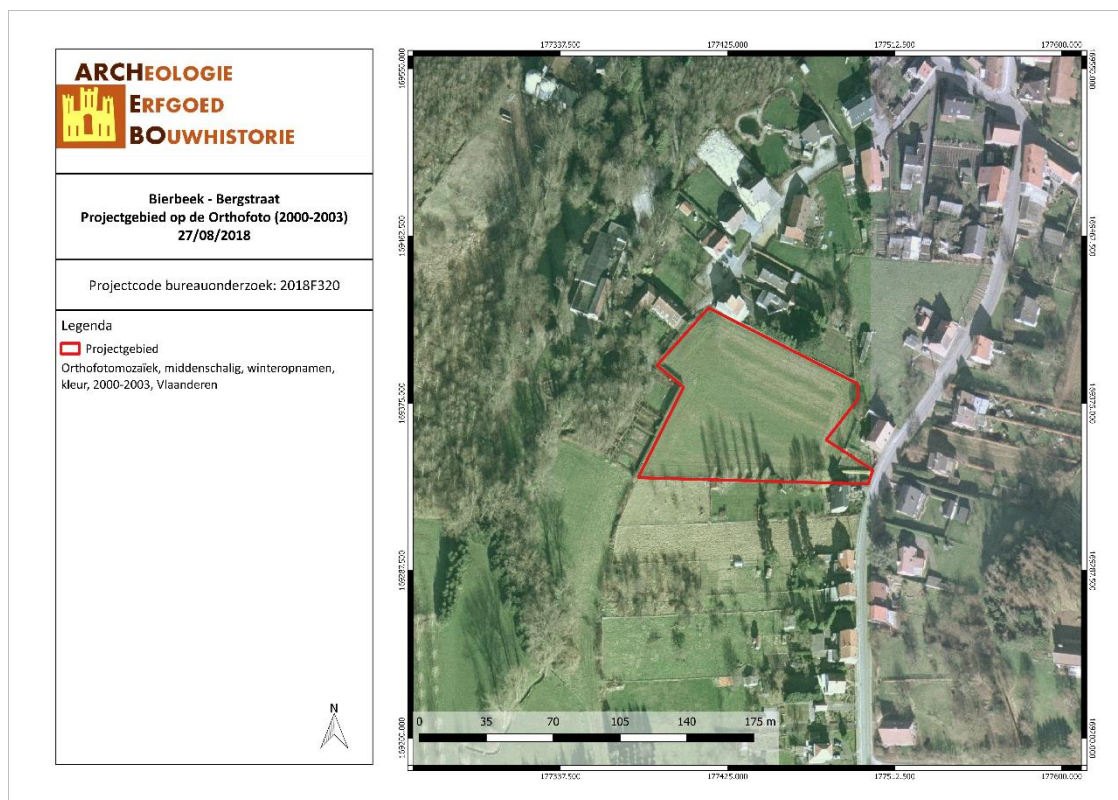
BIBE/18/08/27/25 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018)

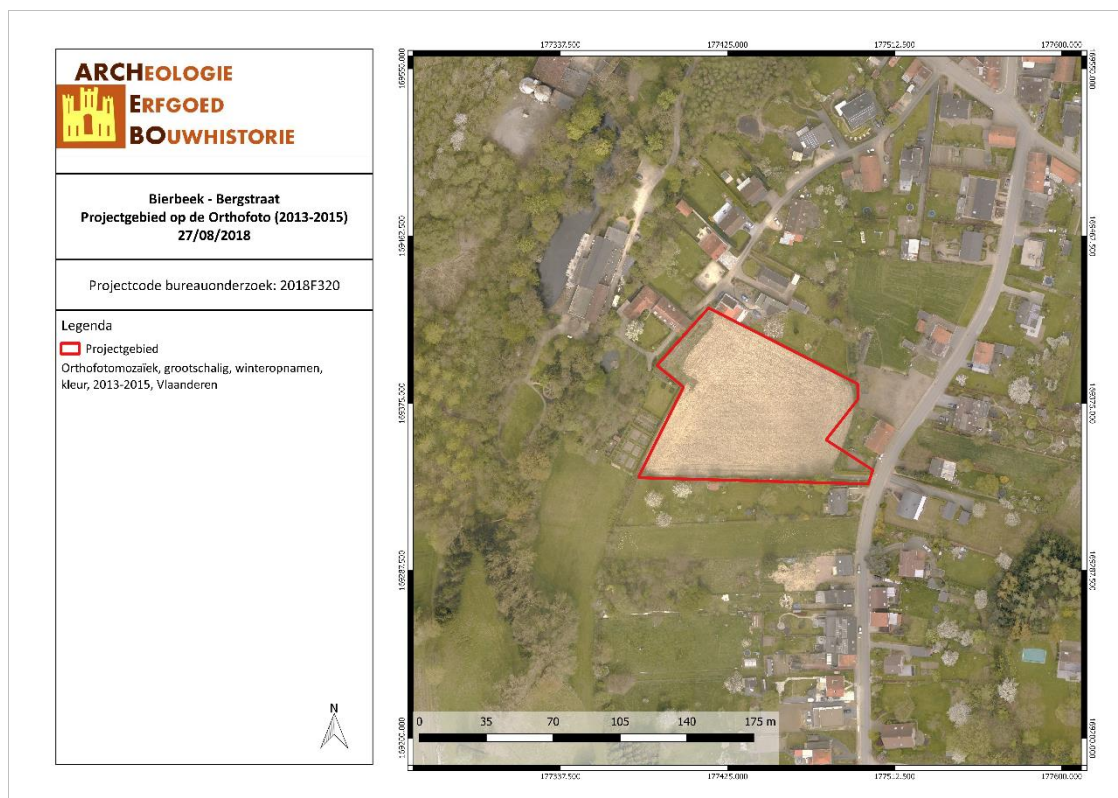

BIBE/18/08/27/26 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)

BIBE/18/08/27/27 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

BIBE/18/08/27/28 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest tussen ca. 1840 en ca. 1904. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig maar deze bevinding kan niet door historische of cartografische bronnen gestaafd worden. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Het projectgebied werd vanaf de tweede helft van de 18de eeuw grotendeels gebruikt als landbouwgrond.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder andere een Romeinse grafheuvel op 200 meter oostwaarts, aangeduid op de Villaretkaart als “Wilgaert Berg”(CAI-locatie 162882). CAI-locatie 2317 ligt vlakbij het projectgebied, het is een watermolen die stamt uit de 17de eeuw. Op 400 meter van het projectgebied liggen twee middeleeuwse sites. Ten zuiden werd door middel van kaartstudie een Laat Middeleeuws ziekenhuis gelokaliseerd met CAI-nummer 1435. Ten noorden ligt een hoevecomplex met donjon uit de Volle Middeleeuwen (CAI-nummer 1432), die via archeologisch onderzoek en kaartstudie aan het licht kwam. Net boven deze site werden Romeinse dakpanfragmenten gevonden (CAI-nummer 1420). Op ca. 650m van het projectgebied werd een geïsoleerde nederzetting uit de vroege IJzertijd gevonden aan de hand van een opgraving. Er werden tevens een geïsoleerde kuil met handgevormd aardewerk, houtskool en verbrande leem en twee vierpostige constructies gevonden (CAI-nummer 1527). De Sint-Martinuskapel met CAI-nummer 1436, is een Laat Middeleeuwse kapel die gevonden werd aan de hand van kaartstudie. Vlakbij ligt de Parochiekerk Sint-Hilarius, een merkwaardig gebouw uit de 12de en 13de eeuw, gelegen op een kleine verhevenheid en omgeven door het kerkhof (CAI nummer 5443). Onder de kerk ligt de voormalige Benedictijnenpriorij (CAI 2486). Ca. 700m van het projectgebied werden via veldprospectie silexfragmenten gevonden (CAI-nummer 400). Op CAI-locatie 913 werd op een vers geploegd veld een grote concentratie zandsteenblokken gevonden, deze zijn tot op heden niet gedateerd. Op ca. 800m ten westen van het projectgebied werden Middeleeuws aardewerk ontdekt na veldprospectie (CAI 1433). Het oudste pachthof van Bierbeek is gelegen op ca. 800m van het projectgebied. Het gaat om een opper- en neerhofstructuur met middeleeuwse woontoren die in de 16de eeuw gesloopt is (CAI 20007) . Aan de hand van veldprospectie werd zowel bouwmetaal uit de Romeinse Tijd gevonden, als lithisch materiaal uit het Midden-neolithicum gevonden op ca. 700m van het projectgebied (CAI 1419). Tenslotte werd ter hoogte van het Mevrouwkensveld verschillende kuilen en paalkuilen gevonden uit de metaaltijden en Volle middeleeuwen door mechanische prospectie (CAI 215998 en 211269).

Hydrografisch en topografisch gezien is er een hoge verwachting naar zowel steentijdsites als sporensites.

Het aanwezige bodemtype kan laten vermoeden dat sites afgedekt zijn en goed bewaard zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Kwadraat NV een archeologienota opgemaakt voor het terrein gelegen aan Bergstraat 51 in Bierbeek, gelegen binnen de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Het projectgebied zal door de opdrachtgever verdeeld worden in acht nieuwe kavels, elk voorzien van een bouwzone voor een hoofdgebouw. Het zuidwesten van het projectgebied wordt mee opgenomen in de verkaveling, maar wordt niet voorzien van bouwzones, aangezien dit volgens het gewestplan gekarteerd is als natuurgebied. Het projectgebied is ca. 7187,61 m².

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het projectgebied in het noorden en oosten mogelijk verstoord werd door bebouwing en de rest van het terrein mogelijk verstoord werd door landbouwactiviteiten. Het projectgebied werd al sinds de tweede helft van de 18de eeuw grotendeels als landbouwgrond gebruikt.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied tussen ca. 1840 en ca. 1904. De eerste bebouwing verschijnt op de Atlas der Buurtwegen in het noorden van het terrein. Rond 1873 staat zowel in het noorden als in het oosten een gebouw, rond 1904 nog enkel in het oosten. Vanaf de topografische kaart van 1939 is het terrein onbebouwd.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder andere een Romeinse grafheuvel op 200 meter oostwaarts, aangeduid op de Villaretkkaart als "Wilgaert Berg" (CAI-locatie 162882). CAI-locatie 2317 ligt vlakbij het projectgebied, het is een watermolen die stamt uit de 17de eeuw. Op 400 meter van het projectgebied liggen twee middeleeuwse sites. Ten zuiden werd door middel van kaartstudie een Laat Middeleeuws ziekenhuis gelokaliseerd met CAI-nummer 1435. Ten noorden ligt een hoevecomplex met donjon uit de Volle Middeleeuwen (CAI-nummer 1432), die via archeologisch onderzoek en kaartstudie aan het licht kwam. Net boven deze site werden Romeinse dakpanfragmenten gevonden (CAI-nummer 1420). Op ca. 650m van het projectgebied werd een geïsoleerde nederzetting uit de vroege IJzertijd gevonden aan de hand van een opgraving. Er werden tevens een geïsoleerde kuil met handgevormd aardewerk, houtskool en verbrande leem en twee vierpostige constructies gevonden (CAI-nummer 1527). De Sint-Martinuskapel met CAI-nummer 1436, is een Laat Middeleeuwse kapel die gevonden werd aan de hand van kaartstudie. Vlakbij ligt de Parochiekerk Sint-Hilarius, een merkwaardig gebouw uit de 12de en 13de eeuw, gelegen op een kleine verhevenheid en omgeven door het kerkhof (CAI nummer 5443). Onder de kerk ligt de voormalige Benedictijnenpriorij (CAI 2486). Ca. 700m van het projectgebied werden via veldprospectie silexfragmenten gevonden (CAI-nummer 400). Op CAI-locatie 913 werd op een vers geploegd veld een grote concentratie zandsteenblokken gevonden, deze zijn tot op heden niet gedateerd. Op ca. 800m ten westen van het projectgebied werden Middeleeuws aardewerk ontdekt na veldprospectie (CAI 1433). Het oudste pachthof van Bierbeek is gelegen op ca. 800m van het

projectgebied. Het gaat om een opper- en neerhofstructuur met middeleeuwse woontoren die in de 16de eeuw gesloopt is (CAI 20007). Aan de hand van veldprospectie werd zowel bouw materiaal uit de Romeinse Tijd gevonden, als lithisch materiaal uit het Midden-neolithicum gevonden op ca. 700m van het projectgebied (CAI 1419). Tenslotte werd ter hoogte van het Mevrouwkensveld verschillende kuilen en paalkuilen gevonden uit de metaaltijden en Volle middeleeuwen door mechanische prospectie (CAI 215998 en 211269).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied tussen ca. 1840 en ca. 1904. De eerste bebouwing verschijnt op de Atlas der Buurtwegen in het noorden van het terrein. Rond 1873 staat zowel in het noorden als in het oosten een gebouw, rond 1904 nog enkel in het oosten. Vanaf de topografische kaart van 1939 is het terrein onbebouwd.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Het projectgebied wordt sinds de tweede helft van de 18de eeuw grotendeels als landbouwgrond gebruikt. Daarnaast heeft in het noorden en oosten van het terrein bebouwing gestaan tussen ca. 1840 en ca. 1904. Deze activiteiten hebben mogelijk het bodemarchief verstoord.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het projectgebied zal door de opdrachtgever, Kwadraat NV, opgedeeld worden in acht nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor een hoofdgebouw. Alle loten, buiten lot 4 en 5, worden ook voorzien van een bouwzone voor een bijgebouw. Het zuidwesten van het projectgebied wordt mee opgenomen in de verkaveling, maar krijgt geen bouwzones, aangezien dit deel geregistreerd staat als natuurgebied (lot 5B-8B). Aan de Bergstraat vertrekt een wegenis die langs de bouwzones loopt en aftakt als voetweg naar het zuidwesten en het noorden van het projectgebied. In het zuidoosten en het noorden worden enkele parkeerplaatsen voorzien, aangelegd in betonstraatstenen. Onder de wegenis zullen ook RWA- en DWA-leidingen en -putten aangelegd worden met aansluitingen naar de bouwzones. De DWA-leidingen hebben telkens een doorsnede van 315mm, de RWA-leidingen hebben een doorsnede van 600 of 800mm. Het projectgebied is ca. 7 187,61 m² groot.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft een Romeinse grafheuvel (CAI 162882), een 17de-eeuwse watermolen (CAI 2317), een Laatmiddeleeuws ziekenhuis (CAI 1435), een hoevecomplex met donjon uit de Volle Middeleeuwen (CAI 1432), Romeinse dakpanfragmenten (CAI 1420), een geïsoleerde nederzetting uit de Vroege IJzertijd, een geïsoleerde kuil met handgevoemd aardewerk, houtskool en verbrande leem en twee vierpostige constructies (CAI 1527), de Laatmiddeleeuwse Sint-Martinuskapel (CAI 1436), de 12de-13de-eeuwse Parochiekerk Sint-Hilarius omgeven door het kerkhof (CAI 5443), sporen van de voormalige Benedictijnenpriorij (CAI

2486), silexfragmenten (CAI 400), een niet nader gedateerde grote concentratie zandsteenblokken (CAI 913), Middeleeuws aardewerk (CAI 1433), het oudste pachthof van Bierbeek (CAI 20007), bouw materiaal uit de Romeinse Tijd en lithisch materiaal uit het Midden-Neolithicum (CAI 1419) en tenslotte verschillende kuilen en paalkuilen uit de Metaaltijden en Volle Middeleeuwen (CAI 215998 en 211269).

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied tussen ca. 1840 en ca. 1904. De eerste bebouwing verschijnt op de Atlas der Buurtwegen in het noorden van het terrein. Rond 1873 staat zowel in het noorden als in het oosten een gebouw, rond 1904 nog enkel in het oosten. Vanaf de topografische kaart van 1939 is het terrein onbebouwd.

Op de bodemkaart wordt het terrein grotendeels omschreven als Lbp1 en een kleiner deel in het zuidoosten als Lba0. Lbp1 is een droge grond op zandleem zonder profielontwikkeling met een dunne A-horizont (< 40 cm dikte), Lba0 is een droge zandleemgrond met textuur B horizont en een dikke A-horizont (> 40 cm dikte).

Hydrografisch en topografisch gezien is er een hoge verwachting naar zowel steentijdsites als sporensites.

Het aanwezige bodemtype kan laten vermoeden dat sites afgedekt zijn en goed bewaard zijn.

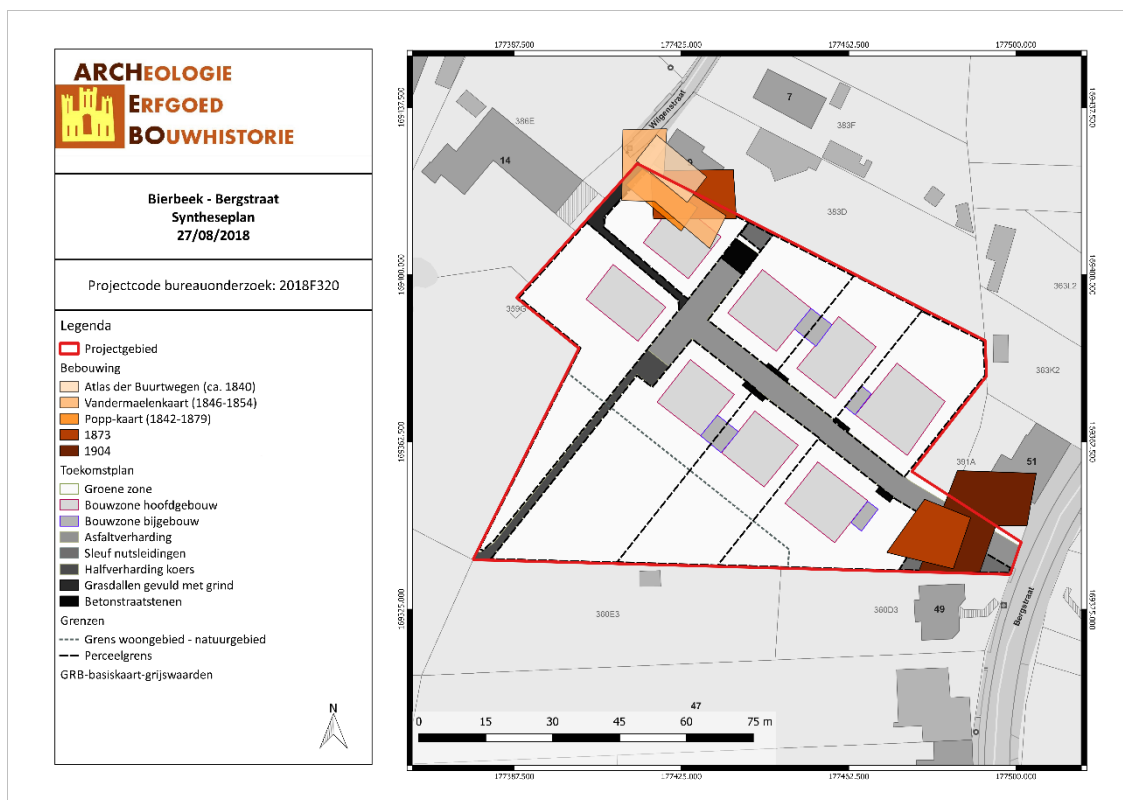
Verder onderzoek naar zowel pre- als historische sites is dan ook aangewezen.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het plangebied zal door 'Kwadraat NV' opgedeeld worden in acht nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor een hoofdgebouw. Alle loten, buiten lot 4 en 5, worden ook voorzien van een bouwzone voor een bijgebouw. Het zuidwesten van het projectgebied wordt mee opgenomen in de verkaveling, maar krijgt geen bouwzones, aangezien dit deel geregistreerd staat als natuurgebied (lot 5B-8B). Aan de Bergstraat vertrekt een wegenis die langs de bouwzones loopt en aftakt als voetweg naar het zuidwesten en het noorden van het projectgebied. Onder de wegenis zullen ook RWA- en DWA-leidingen en -putten aangelegd worden met aansluitingen naar de bouwzones.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn silexfragmenten uit de Steentijd, lithisch materiaal uit het Midden-Neolithicum, verschillende kuilen en paalkuilen uit de Metaaltijden, een geïsoleerde nederzetting, een geïsoleerde kuil met handgevormd aardewerk, houtskool en verbrande leem en twee vierpostige constructies uit de Vroege IJzertijd, een grafheuvel, dakpanfragmenten en bouw materiaal uit de Romeinse Tijd, verschillende kuilen en paalkuilen en een hoevecomplex met donjon uit de Volle Middeleeuwen, sporen van het oudste pachthof van Bierbeek, sporen van de voormalige Benedictijnenpriorij, de 12de-13de-eeuwse Parochiekerk Sint-Hilarius omgeven door het kerkhof, een ziekenhuis en de Sint-Martinuskapel uit de Late Middeleeuwen, Middeleeuws aardewerk, een 17de-eeuwse watermolen en tenslotte een niet nader gedateerde grote concentratie zandsteenblokken gevonden.

Tussen ca. 1840 en ca. 1904 werd de bodem in het noorden en oosten van het projectgebied verstoord door de toen aanwezige bebouwing. Daarnaast werd het terrein vanaf de tweede helft van de 18de eeuw grotendeels gebruikt als landbouwgrond. Hierdoor is de bodem mogelijk verstoord. Het is echter moeilijk om in te schatten hoe groot de verstoring is.

BIBE/18/08/27/29 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018).

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Dorpskern Bierbeek". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302563>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 141". Geraadpleegd 28 augustus 2018. <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=141>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (Geopunt, 2018)	7
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	9
Figuur 6: Verkavelingsplan (Hosbur bvba, 2018).....	10
Figuur 7: Rioleringsplan (Hosbur bvba, 2018)	10
Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)	11
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	13
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018).	14
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2018).	14
Figuur 12: Bierbeek aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)	15
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018).	16
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).....	16
Figuur 15: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).....	17
Figuur 16: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018).	19
Figuur 17: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)	20
Figuur 18: Detail uit de Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).	21
Figuur 19: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).	22
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).	23
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018).	23
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018).	24
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018) ..	24
Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018) ..	25
Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018) ..	26
Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018) ..	26
Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018) ..	27
Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2018) ..	27
Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018).....	28
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018).....	28
Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018).....	29
Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018).....	29
Figuur 33: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018).	34

7 PLANNENLIJST

BIBE/18/08/27/1 - Digitale aanmaak	6
BIBE/18/08/27/2 - Digitale aanmaak	6
BIBE/18/08/27/3 - Digitale aanmaak	7
BIBE/18/08/27/4 - Digitale aanmaak	9
BIBE/18/08/27/5 - Digitale aanmaak	11
BIBE/18/08/27/6 - Digitale aanmaak	13
BIBE/18/07/27/7 - Digitale aanmaak	14
BIBE/18/08/27/8 - Digitale aanmaak	15
BIBE/18/08/27/9 - Digitale aanmaak	16
BIBE/18/08/27/10 - Digitale aanmaak	16
BIBE/18/08/27/11 - Digitale aanmaak	17
BIBE/18/08/27/12 - Digitale aanmaak	19
BIBE/18/08/27/13 - Digitale aanmaak	20
BIBE/18/08/27/14 - Digitale aanmaak	21
BIBE/18/08/27/15 - Digitale aanmaak	22
BIBE/18/08/27/16 - Digitale aanmaak	23
BIBE/18/08/27/17 - Digitale aanmaak	23
BIBE/18/08/27/18 - Digitale aanmaak	24
BIBE/18/08/27/19 - Digitale aanmaak	24
BIBE/18/08/27/20 - Digitale aanmaak	25
BIBE/18/08/27/21 - Digitale aanmaak	26
BIBE/18/08/27/22 - Digitale aanmaak	26
BIBE/18/08/27/23 - Digitale aanmaak	27
BIBE/18/08/27/24 - Digitale aanmaak	27
BIBE/18/08/27/25 - Digitale aanmaak	28
BIBE/18/08/27/26 - Digitale aanmaak	28
BIBE/18/08/27/27 - Digitale aanmaak	29
BIBE/18/08/27/28 - Digitale aanmaak	29
BIBE/18/08/27/29 - Digitale aanmaak	34